

**T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**SOSYOKÜLTÜREL UYUM İLE AKADEMİK UYUM İLİŞKİSİ:
ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

DENİZ ÇELİK

DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT ESEN

İZMİR-2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sosyokültürel Uyum ile Akademik Uyum İlişkisi: Uluslararası Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20.03.2019
Deniz ÇELİK
İmza

 TS EN ISO 9001:2015	T.C. İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü	
	TEZ SINAVI TUTANAK FORMU	Dok. No: FR/604/21
		İlk Yayın Tar.: 03.10.2017
		Rev. No/Tar.: 00/..
		Sayfa 1 / 1

GÖNDEREN : İşletme Anabilim Dalı Başkanlığı
GÖNDERİLEN : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisi Deniz ÇELİK ile ilgili Tez Sınav Tutanağı aşağıdadır.

Tarih:
Sayı :

İşletme Anabilim Dalı Başkanı

İmza

SINAV TUTANAĞI

Tez Sınav Jürimiz tarafından incelenen “*Sosyokültürel Uyum İle Akademik Uyum İlişkisi: Uluslararası Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma*” başlıklı tezli yüksek lisans tezi ile ilgili olarak jürimiz 20.03.2019 tarihinde toplanmış ve adı geçen öğrenciyi Tez Sınavına tabi tutmuştur. Sınav sonucunda adayın tezi hakkında OYBİRLİĞİ/ÇOKLUĞU ile aşağıdaki karar verilmiştir.

KABUL

Kabul Edilen Tezli Yüksek Lisans tezi:

- i) Bilime yenilik getirmiştir
- ii) Yeni bir bilimsel yöntem geliştirmiştir
- iii) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulamıştır
- iv) Uygulama yapmıştır (sadece Yüksek Lisans'ta geçerlidir)

RED

DÜZELTME *

Tez Sınav Jürisi	Unvanı ve Adı Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Murat ESEN	
Üye	Doç. Dr. Zehra Nuray NİŞANCI	
Üye	Doç. Dr. Zeki Atıl BULUT	
Üye		
Üye		

Eki : Tez Değerlendirme Formu (Her bir jüri için).

* Tez sınavında düzeltme kararı verilmesi halinde jüri tarafından öngörülen düzeltmelere ilişkin bir jüri raporu eklenmelidir. Düzeltmeler için Ek süre her defasında en fazla yüksek lisans öğrencileri için 3 ay, doktora öğrencileri için 6 aydır.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

SOSYOKÜLTÜREL UYUM İLE AKADEMİK UYUM İLİŞKİSİ: ULUSLARARASI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Deniz ÇELİK

İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ İŞLETME ANABİLİM DALI

Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde iletişim ve ulaşım alanındaki hızlı gelişmeler uluslararası alanda meydana gelen değişimleri takip edebilmeyi kolaylaştırarak kültür paylaşımına olanak sağlamış ve kültürleşmeyi desteklemiştir. Bu değişimlerin eğitim alanını da etkilemesiyle üniversitelerin yurtdışı eğitim programları başlatması, öğrencilerini farklı kültürle ilgili bilgilendirme, yabancı dilde eğitim veren programların sayısının ve işbirliği antlaşmalarının artması gibi uluslararası faaliyetler önem kazanmıştır. Bunun sonucunda hükümetler yükseköğretim kurumlarında uluslararasılaşma stratejileri geliştirmiş ve dünyanın her yerinden öğrencilere kapılarını açmıştır.

Uluslararasılaşma stratejileri, gelişmekte olan ülkelerde yer alan üniversitelerin gelişmiş ülkelerin akademik ve teknolojik imkânlarından yararlanabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca gelişmekte olan üniversiteler, uluslararasılaşma yoluyla kalite ve gelirlerini arttırmak ve de prestij kazanabilmek adına farklı kültürlerden oluşan bir öğrenci profili yaratmaya çalışmaktadırlar.

Söz konusu politika ve stratejiler, aynı üniversite ortamında çeşitli kültürlerin bir arada bulunabilecekleri ortamlar oluşturmaktadır. Ortak amaçları eğitim almak olan ancak beklenti ve kültürel yapıları açısından farklılaşan bu öğrencilerin buldukları çevreye uyum sağlama ve etkin şekilde faaliyet gösterebilmeleri sürecinde davranış ve değer yargılarının değişmesi veya korunması gözlenebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı İzmir ilinde öğrenim amaçlı bulunan uluslararası öğrencilerin kültürleşme süreci sonunda yaşadıkları sosyokültürel uyumlarının

akademik uyumları ile ilişkisini farklı değişkenler açısından incelemektir. Veriler 195 uluslararası yükseköğretim öğrencilerinden oluşan bir gruptan saha araştırması olarak toplanmıştır. Çalışmanın sonunda elde edilen verilerin yükseköğretimin uluslararasılaşma politikalarında uluslararası öğrencilerin etkisini ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Elde edilen veriler ışığında uluslararası öğrencilerin Akademik Uyum süreçlerinde Sosyokültürel uyum düzeyleriyle birlikte o ülkeyi tercih ederken arzu edilen eğitim standartlarının da etkili olduğu ve her iki ülke kültürünün birbirine olan yakınlık algısının da eşlik ettiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretimin Uluslararasılaşması, Uluslararası Öğrenciler, Kültürleşme, Sosyokültürel Uyum, Akademik Uyum

ABSTRACT

Master Thesis

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIOCULTURAL ADAPTATION AND ACADEMIC ADAPTATION: A STUDY OF INTERNATIONAL STUDENTS

Deniz ÇELİK

**İZMİR KATİP ÇELEBİ UNIVERSITY
SOCIAL SCIENCES INSTITUTE
DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION**

In this period named as information era, rapid developments in both communication and transportation areas have facilitated to follow the changes happening in the international arena and supported acculturation. As these changes have started to affect the field of education, the international activities of universities such as initiating study abroad programs, informing students about different cultures around the world, increasing the number of programs in foreign language and the inter-institutional agreements have gained importance. As a result, governments have developed internationalization strategies in higher education institutions and opened doors to the international students from all corners of the world.

Internationalisation policies enable universities in developing countries to benefit from the academic knowledge and technologic facilities of developed countries. Besides, these developing universities aim to raise the quality and their income, and also try to create a student profile consisting of different cultural background in order to gain prestige through internationalisation.

As a result of these policies and strategies, various cultures come together in the same university environment. It is possible to observe that these students coming from different cultural background with different expectations but having a common purpose of receiving education keep their values and behaviours or change them during the adaptation process.

The aim of this study is to analyse the relation between sociocultural adaptation and academic adaptation process of international students being in İzmir for the purpose of getting education in terms of different variables. Data were

collected from a group composed of 195 international higher education students as a field research. The data obtained from this study is thought to be beneficial in terms of the effect of international students on the internationalisation policies of higher education.

As a result, in the light of the data we obtained, it can be seen that not only international students' sociocultural adaptation but the expected quality of education and the perception of cultural distance affect the process of academic adaptation of these students.

Keywords: Internationalization of Higher Education, International Students, Acculturation, Sociocultural Adaptation, Academic Adaptation.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TEZ SINAV TUTANAĞI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
EKLER LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
EKLER.....	60

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜRLEŞME KAVRAMI

1.1. Tek Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımı	7
1.2. İki Boyutlu Kültürleşme Yaklaşımı	8
1.3. Sosyokültürel Uyum ve Psikolojik Uyum	11
1.4. Diğer Yaklaşımlar	14
1.5. Uyum Süreci	18
1.6. Uluslararası Öğrencilerin Yaşadığı Kültürleşmeye Bağlı Stres Etkenleri	19
1.6.1. Kültürel Mesafe	19
1.6.2. Dil Yeterliliği	20
1.6.3. Akademik Uyum	21
1.6.4. Sosyal Destek	23

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜRLEŞME SÜRECİ SONUNDA YAŞANAN SOSYOKÜLTÜREL UYUMUN AKADEMİK UYUMA ETKİSİ: ULUSLARARASI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

2.1. Araştırmanın Amacı Ve Önemi	24
2.2. Araştırmanın Varsayımları.....	24
2.3. Araştırmanın Kısıtları.....	24
2.4. Araştırmanın Modeli	25

2.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	26
2.6. Araştırmanın Yöntemi.....	27
2.6.1. Örneklem.....	27
2.6.2. Ölçüm Aracı.....	27
2.6.3. Verilerin Analizi	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Ölçeğe Ait Analiz Ve Bulgular	29
3.1.1. Güvenilirlik Analizi	29
3.1.2. Tanımlayıcı İstatistikler	32
3.2. Korelasyon Ve Regresyon Analizlerinin Değerlendirilmesi.....	37
3.3. T Testi Ve Anova Testi Analizlerinin Değerlendirilmesi.....	39
SONUÇ	49
KAYNAKÇA	54

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Kültürleşme Stratejileri	9
Tablo 2. Kültürleşme Sürecine Genel Bakış Açısı	10
Tablo 3. Sosyokültürel Uyum Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçları	30
Tablo 4. Sosyokültürel Uyum Ölçeği Tutum Maddelerine Ait İstatistikler.....	30
Tablo 5. Akademik Uyum Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçları	31
Tablo 6. Akademik Uyum Ölçeği Tutum Maddelerine Ait İstatistikler	31
Tablo 7. Uluslararası Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	32
Tablo 8. Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	32
Tablo 9. Uluslararası Öğrencilerin Ülkelerine Göre Dağılımı	33
Tablo 10. Uluslararası Öğrencilerin Pasaport Bilgilerine Göre Dağılımı	34
Tablo 11. Uluslararası Öğrencilerin Kaldıkları Yere Durumlarına Göre Dağılımı ...	34
Tablo 12. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’de Eğitim Gören Tanıdıklarının Durumlarına Göre Dağılımı	35
Tablo 13. Uluslararası Öğrencilerin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı	35
Tablo 14. Uluslararası Öğrencilerin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	36
Tablo 15. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’yi Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı	37
Tablo 16. Akademik Uyum ve Sosyokültürel Uyum Arasındaki İlişki Analizi Tablosu.....	38
Tablo 17. Model Özeti	39
Tablo 18. Katsayılar Tablosu	39
Tablo 19. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Cinsiyetlerinin Etkisine İlişkin T Testi	40
Tablo 20. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Türk Pasaportuna Sahip Olmalarının Etkisine İlişkin T Testi	41
Tablo 21. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Daha Önce Türkiye’de Eğitim Görmüş Tanıdıklarının Olup Olmamasının Etkisine İlişkin T Testi	41

Tablo 22. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Yaşam Maliyetinin Etkisine İlişkin T Testi	42
Tablo 23. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Benzer Kültürden Gelmelerinin Etkisine İlişkin T Testi	42
Tablo 24. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Yüksek Eğitim Standartlarının Etkisine İlişkin T Testi	43
Tablo 25. Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Dinsel Olarak Benzer Topumlardan Gelmelerinin Etkisine İlişkin T Testi	43
Tablo 26. Uluslararası Öğrencilerin Bölüm Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	44
Tablo 27. Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	45
Tablo 28. Uluslararası Öğrencilerin Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	46
Tablo 29. Uluslararası Öğrencilerin Çalışma Durumları Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	47
Tablo 30. Uluslararası Öğrencilerin Yaşam Yeri Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	48

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırma Modeli	25
---------------------------------	----

EKLER DİZİNİ

Ek 1: Anket	60
Ek 2: Anketin Türkçe Çevirisi	63

GİRİŞ

Siyasal, ekonomik ve kültürel alanlardaki fikirlerin karşılıklı değişimi olarak adlandırabileceğimiz küreselleşme sürecinde bireyler yaratıcı, sorgulayıcı olma ve analitik düşünebilme özellikleriyle ön plana çıkmaya başlamışlardır. Bu süreçte gelişen teknoloji insanlar arasındaki iletişimi arttırmış ve bilgiyi paylaşma becerisi ülkelerin ekonomik, entelektüel ve sosyal altyapısında değişimlere neden olmuştur. Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde iletişim ve ulaşım alanındaki hızlı gelişmeler uluslararası alanda meydana gelen değişimleri takip edebilmeyi kolaylaştırmıştır. Küreselleşme, müzik, moda, elektronik ve yazılı basın, eğitim ve bireysel hareketlilik aracılığıyla kültür paylaşımına olanak sağlayarak kültürleşmeyi desteklemiştir.

Çevresel şartları neredeyse eşit hale getiren internet temelli iletişim, dünyanın herhangi bir yerinde var olan bir metanın talep edilmesi ve gerektiğinde yer değiştirmesine imkân sağlamıştır. Bu talep artışının da kişiler, ülkeler ve kültürler arasındaki iletişimin nicel ve nitel anlamda devasa boyutlara ulaşmasını sağlamıştır. Bireyler arası iletişimin, elektronik ortama ilaveten gerçek hayatta da devreye girmesi, iki taraflı olarak bilgi, kültür, farkındalık, hoşgörü, merak düzeylerinin artması ve sonucunda da bireylere esnek bir bakış açısı sunması bakımından eşsiz bir değere sahiptir.

Bilginin yoğunlaştığı toplumun küreselleşme ile etkileşiminin sonuçlarından biri de bireylerin farklı bilgilere ulaşabilmek adına sınır ötesi arayışlara girmeleridir. Okuyarak ya da dinleyerek anlaşılması ve anlamlandırılması oldukça güç olan kültürel öğeler, birebir iletişim ve mevcut kültürün içinde başarılı olma içgüdüleri ile çok daha anlamlı ve mantıklı olmaya başlamıştır. İnternet erişiminin dünyanın her noktasını erişilebilir kılmasının ardından, fiziki iletişim de kültür değişimlerini kaçınılmaz hale getirmiş; ülke mutfakları, giyim kuşam tarzları, sahip olunan elektronik ve mekanik metalar dahi benzer hale gelmeye başlamıştır.

Günümüz toplumlarındaki bu sürekli değişim, bireylerin de beklenti ve davranışlarını etkilemektedir. Bireyler sürekli değişen şartlara uyum sağlamaya, yeni oluşumları kavramaya, kendilerini değişen koşullara uydurmaya çalışmaktadır.

Bu değişimlerin en çok hissedildiği alanlardan biri de eğitimidir ve bu bağlamda hükümetler yükseköğretim kurumlarında uluslararasılaşma stratejileri geliştirmiş ve bunları özenle uygulayarak dünyanın her yerinden öğrencilere kapılarını açmıştır. Bu açılım ve değişim uluslararası öğrencilerin disiplinler arası çok çeşitli beceri ve bilgi birikimi getirmelerinin yanı sıra ev sahibi ülkenin entelektüel sermayesi ve işgücüne de katkı sağlar (Bevis'den aktaran Smith ve Khawaja, 2011: 700).

Günümüzde “uluslararasılaşma” ifadesi yükseköğretim alanının ilgisini çeken akılda kalıcı birçok terimin en önemlilerindedir. Bunun nedeni fırsatların küresel anlamda ulaşılabilir hale gelmesinin yükseköğretim kurumlarının kendi sınırlarını aşmaya teşvik etmesidir (Razak, 2010).

Yükseköğretimde uluslararasılaşma ekonominin, toplumsal hayatın ve işgücü piyasalarının küreselleşmesinin getirdiği meydan okumalara ve gerekliliklere karşı yükseköğretimin yanıt verilebilirliğini arttırmak adına gerçekleştirilen sistematik ve sürekli çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Wende'den aktaran Yılmaz, 2016: 1193).

Knigh'ta (2005) göre yükseköğretimin uluslararasılaşması amaçlar, işlevler (eğitim/öğretim, araştırma, hizmetler) ve yükseköğretimin sağlanmasında uluslararası, kültürlerarası ve küresel bir vizyon oluşturma sürecidir (Razak, 2010).

Scott'a (2002) göre üniversitelerde yaşanan bu değişimde yeni teknolojiler, öğrencilerin her geçen gün küreselleşen beklentileri, sektördeki artan rekabetçilik, kâr amacı güden şirket üniversiteleri ve sanal üniversiteler, başarıya odaklanmış toplumsal çevre gibi etkenler etkin olmaktadır (Erdem, 2012: 109).

Uluslararası öğrenci UNESCO tarafından, eğitim almak amacı ile milli sınırlarının dışına çıkan ya da milli sınırlar dışında bir eğitim kurumundan uzakta eğitim alan öğrenci olarak tanımlanmaktadır (Günay, 2014: 10).

1990'lı yıllardan bu yana uluslararası öğrenci sayısı gözle görülür bir büyüme sergilemiştir. 1975 yılında tüm dünyada yaklaşık 1 milyon olan uluslararası öğrenci sayısı, 2000 yılında 2,1 milyona ulaşmış, 2015 yılında 4,5 milyonu aşmıştır. Bu sayının 2025 yılında 7,2 milyona yükseleceği tahmin edilmektedir (Knigh'tan aktaran Yılmaz, 2016: 92).

2007 yılında elde edilen OECD (İktisadi Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) verilerine göre 3 milyon yüksek öğrenim öğrencisi farklı ülkelerde eğitim görmek

için kayıt yaptırmış ve bu öğrencilerden 2.5 milyonu OECD ülkeleri olan Amerika, İngiltere, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda'yı tercih etmiştir (Kondakçı, 2011: 575).

2007 yılında Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrenci sayısı 20,219 dur ve bu öğrenciler genellikle Azerbaycan, Türkmenistan, Bulgaristan, Yunanistan, Kazakistan, Kırgızistan, Arnavutluk, Rusya ve Bosna Hersek ülkelerinden gelmektedir. 2013-2014 akademik yılında Türkiye'yi yüksek eğitim almak amacıyla tercih eden öğrencilerin toplam sayısı 48,183 kişidir ve öğrenciler Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bulgaristan, Çin, Endonezya, Filistin, Gürcistan, Irak, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Kosova, Makedonya, Moğolistan, Nijerya, Pakistan, Rusya, Sırbistan, Somali, Suriye, Türkmenistan ve Yunanistan uyrukludur (<https://istatistik.yok.gov.tr> erişim tarihi: 16.11.208). YÖK verilerine göre is bu sayı 2017-2018 eğitim öğretim yılında toplam 125.030'e ulaşmıştır (<https://istatistik.yok.gov.tr> erişim tarihi: 16.11.208).

Küreselleşme sonucu ortaya çıkan ortak pazar anlayışı kapsamında eğitim pazarının önemli bir ayağını uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır (Kıroğlu ve diğerleri, 2010: 26). Özellikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılması 1990lı yıllarda bu pazarda yer almaya başlayan Türkiye açısından süreci etkileyen önemli bir gelişme olmuştur. (Zavalsız ve Gündoğ, 2017: 3169). 1992-93 öğretim yılında başlayan "Büyük Öğrenci Projesi" ilk olarak 5 Türk Cumhuriyetini kapsar iken sonrasında diğer Türk ve Akraaba toplulukları da bu projeye dahil edilmiştir. Projenin amacı, Türk Cumhuriyetleri ve Topluluklarının eğitim seviyesini geliştirmek, yetişmiş insangücü ihtiyacını karşılamaya katkıda bulunmak ve Türkiye dostu genç bir nesil yetiştirmek olarak ortaya konmuştur (Çöllü ve Öztürk, 2009: 223).

YÖK tarafından 2014 yılında yayımlanan yol haritasında uluslararasılaşma Türk yükseköğretiminin önemli hedeflerinden biridir. Bu vizyon doğrultusundaki gelişmelerin arasında Türk yükseköğretiminin yurtdışı tanıtımı, uluslararası öğrencilerin sorunlarında yapılan yasal düzenlemeler ve devlet burslarının daha etkin yapılandırılması bu sürecinin daha geniş bir vizyonla ele alındığını göstermektedir (Yılmaz, 2016: 94).

Eğitim için Türkiye'yi tercih eden uluslararası öğrencilerin başlıca nedenleri ise ülkenin özgün kültürü, akademik başarısı, düşük yaşam maliyeti, jeopolitik

konumu, kültürel mirası, iklim koşulları ve mesleki fırsatlardır. Fakat Avrupa ve Kuzey Amerika kıtalarındaki ekonomik olarak gelişmiş ülkelerden gelen öğrencilerin tercih sebebi kültürlerarası uyum becerilerini geliştirmek olarak belirlenmiştir (Kondakçı, 2011: 575).

Daha iyi bir geleceğe sahip olmak için farklı bir kültürde eğitim görmeyi tercih eden uluslararası öğrenciler dil öğrenimi, konaklama, beslenme, akademik, ekonomik, kişilerarası ve kişisel sorunlar yaşayabilmektedirler (Lin ve Yi'den aktaran Bai, 2012: 1). Yeni kültürel ortama uyum sağlamaya çalışırken bir yandan da akademik başarıya ulaşmaya çalışan öğrencilerin davranışlarında, inançlarında ve tutumlarında değişiklikler gözlemlenebilir. Bu uyum, öğrencilerin deneyimlerinin kültürleşme sürecinde gözlemlenmesiyle anlaşılabilir (Gonzales, 2006: 4).

Bu çalışma da ülkemizde eğitim gören uluslararası öğrencilerin k kültürleşme süreçleri boyunca gerçekleşen akademik ve sosyokültürel uyumları incelenmektedir. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin kültürleşme süreçlerinin nasıl gerçekleştiği ve bu sürecin sosyokültürel uyumlarının akademik uyumlarına etkisi olup olmadığının belirlenmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜRLEŞME KAVRAMI

Sosyoloji literatüründe kavram olarak kültür her bir topluma ait örf, adet, estetik, sanat, edebiyat, hukuk, din, ahlak gibi değerleri üreten dinamik bir süreç işaret eder. Kültür bu haliyle, içinde olduğu toplumu diğerlerinden ayıran ve farklı kılan bir boyuta sahiptir (Hira, 2007). Wells'e göre kültür, bilinçli bir şekilde ya da farkında olmadan, başka insanlardan öğrendiklerimiz, özellikle de "sosyal kalıtım" olarak adlandırılan kuşaklar boyunca bireylerin birbirine aktarıldığı bilgi birikimi ve bütünleşmiş davranış örüntüleridir (Uygunkan, 2005: 206).

UNESCO'nun düzenlemiş olduğu Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi'ndeki kültür tanımına göre "en kapsamlı anlamıyla kültür, bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin biraraya gelmesi ile sadece bilim ve sanatı değil, aynı zamanda bireylerin yaşam şekillerini, temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu"dur (Oğuz, 2011: 128).

Kültür, bireyin yaşamın her alanında kendisi olabilmesini sağlayan özelliklerini ifade etme şeklidir. Kültür, ait olduğu toplumun özelliklerine göre siyasal, sosyal, ekonomik, sanatsal, edebi, teknolojik, dinsel ve hukuki olarak farklı gruplara ayrılabilir. Bu farklılık insanların belli zaman, mekan ve şartlarda kendi varlıklarını üretmede ön plana çıkabilmektedir. Bu nedenle kültür, belli bir toplumun belli zaman ve şartlarda üretim biçimindeki kişiliğidir (Özkan, 2006: 30).

Her kültür, kuşaklar boyunca varlığını devam ettirebilmek adına bireylerin kendi ortamında var olabilmesini sağlayacak şekilde onları yaşama hazırlar. Söz konusu uyum, yavaş yavaş gerçekleşir fakat ömür boyu devam eder. Bireyin, içinde bulunduğu kültürü oluşturan özellikleri edinmesi ve uyum sağlaması kültürlenme olarak tanımlanır. Aynı süreç, toplum ya da kültür açısından ele alındığında, yani bireye, bulunduğu kültürün aktarılması söz konusu olduğunda ise bu süreç kültürlenmenin edilgen biçimi olan kültürleme olarak adlandırılır (Engin, 1990: 167).

Günümüz dünyasında farklı alanlarda gerçekleşmekte olan teknolojik, ekonomik, siyasal, eğitimsel gelişmeler sonucu kendi vatanlarından ayrılarak farklı ülkelerde ve kültürlerde yaşamayı tercih eden insanlar çok kültürlülüğü ve çok

ulusluluğu beraberlerinde getirmektedir. Berry'e göre (2009) bu çok kültürlülük ve çok ulusluluk durumu tek kültür, tek dil ve tek kimliğe bağlı toplumsal yapıların sarsılarak sürdürülemez hale gelmesiyle sonuçlanmaktadır. Sam (2006), bir arada yaşamak zorunda olan farklı kültürel alt yapılara sahip bireylerin kaçınılmaz olarak etkileşime girmeleri sonucu meydana gelen değişimlerin ise kültürleşmeyle neticelendiğini ifade etmektedir (Saygın ve Hasta, 2018: 303).

20. yy'in başlarından itibaren birçok sosyal bilimci ve sosyolog kültürleşmeyi tanımlamaya çalışmışlardır. 1930lu yıllarda yapılan ilk tanımlamaya göre kültürleşme, farklı kültürlere sahip grupları oluşturan bireylerin doğrudan iletişim kurmasıyla her iki grubun kültürlerinde meydana gelen değişimdir. (Organista, 2010: 104). Bu tanım kültürleşmenin grup seviyesindeki değişimine açıklama getirirken, Sosyal Bilimler Araştırma Kurulu bireyin psikolojik bakış açısını da dâhil ederek kültürleşme sürecinin sayısız bireysel ve çevresel etkenler nedeniyle kişiden kişiye değişeceğini vurgulamıştır (Social Science Research Council, 1954: 974).

Allport kültürleşme sürecinin kavramsal boyutunun gelişimine önemli bir katkıda bulunmuştur. Allport'a göre farklı sosyal gruplardan bireylerle arkadaşlık kurmak karşı kültüre karşı önyargıları ortadan kaldırır ve diğer kültürün özelliklerine karşı daha farklı bir bakış açısı sağlar. Böylece bireyler kültürleşme sürecinde kendi öz kültürlerindeki hangi değerleri koruyacakları ve karşılaştıkları yeni kültürün hangi değerlerini benimseyecekleri gibi konularda daha az ön yargılı olabilirler (Gonzales, 2006: 6).

Kültürleşme sürecinde farklı grupların birbirleri üzerindeki karşılıklı kültürel ve psikolojik etkileşimleri öne çıkmaktadır. Bu gruplar ve onları oluşturan bireyler bu süreçte hayatta kalabilmek adına çeşitli yöntemler benimsemişlerdir ve bu yöntemler sonucunda da farklı uyum süreçleri ortaya çıkmıştır (Sam ve Berry, 2010: 473).

Kültürel değişimde uyum sürecinin bireysel boyutunu ele alan Graves (1967) yeni çevrede faaliyette bulunabilmek için uyum gösteren davranışlar geliştirmenin gerekli olduğunu ve bireylerin bu yeni davranışların gelişiminde stratejiler yaratmalarının yardımcı olacağını iddia etmektedir (Gonzales, 2006: 6).

Szapocznik, Scopetta, Kurtines ve Aranalde kültürleşmenin yeni dil öğrenimi, yeni kültürel gelenekleri benimseme gibi kişisel davranış, inanç ve değerlerde değişimi hızlandırdığını ileri sürmüşlerdir (Gonzales, 2006: 7).

Kültürleşmenin tek boyutlu bir model olduğunu destekleyen bu görüşler, bireylerin kültürleşmeye ne kadar uyum sağarlarsa hakim olan kültürel değerler ve davranışlara daha az ön yargılı olduklarını desteklemektedir. Bu tek boyutlu modelde kültürleşme yaygın olan kültüre uyum sağlama açısından tek yönlüdür. Bireyler yeni kültürün değerlerine ve davranış şekillerine uyum sağladıkça kendi öz kültürlerinin değerlerinden uzaklaşırlar (Hwang ve Ting, 2008: 148).

Berry (1970, 1980) tarafından geliştirilen İki Boyutlu Kültürleşme Modeli ise Tek Boyutlu Kültürleşme modeli'nden farklı olarak, kültürleşmeyi daha kapsamlı olarak ele almaktadır. Bu modele göre, azınlık ya da göçmen gruplar ev sahibi toplumla gerekli olan sosyal ilişkileri devam ettirirken aynı zamanda öz kültürlerini veya öz kültürel kimliklerini de koruyabilmektedirler (Saygın ve Hasta, 2018: 304).

Küreselleşen dünyada farklı kültürlerden gelen uluslararası öğrenciler azınlık grubu olarak adlandırılabilir. Bu grup karşılaştıkları yeni kültürde kalıcı değil gönüllü ziyaretçilerdir ve kültürleşme deneyimleri belirli bir amaç içindir. Bu nedenle mülteciler veya göç etmek zorunda kalan diğer gruplara göre ana akım kültüre daha kolay uyum sağlamaları beklenebilir.

Günümüzde dünya çapında gözlemlenen ve hızla artan göç hareketleri eğitim sektöründe büyük bir kültürel çeşitliliğe yol açmıştır. Dünyanın hemen her tarafından gelen ve birbirinden çok farklı ülkelerin vatandaşları olan bu öğrenciler açısından “kültür aktarımı” kavramı ve buna bağlı olarak “kültürel uyum süreci” göz önünde bulundurulması gereken olgulardır (Güleç ve İnce, 2013: 96).

1.1. TEK BOYUTLU KÜLTÜRLEŞME YAKLAŞIMI

Çağdaş kültürleşme çalışmalarına bakıldığında iki temel kültürleşme yaklaşımından söz edilebilir: Tek boyutlu ve iki boyutlu kültürleşme yaklaşımları. M. Gordon tarafından geliştirilen tek boyutlu kültürleşme yaklaşımına göre kültürleşmeye uğrayan kişilerin yeni kültüre uyum sağlarken kendi değerlerini kaybetmeleri beklenir. Bu asimilasyoncu yaklaşım azınlık grupların kültürleşme süreçlerini açıklarken ev sahibi toplumda meydana gelen değişimleri açıklamada yetersiz kalmıştır (Zafer, 2016: 78).

Asimilasyon yoluyla yeni toplumda var olabilmenin tek ve kaçınılmaz yol olmadığı 1950'lerden itibaren reddedilmeye ve çok kültürlülük yaklaşımları önem

kazanmaya başlamıştır. Sosyal Bilimler Araştırma Konseyi'ne göre (1954) kültürleşme reaktif (her iki grupta da değişime direnci tetikleyen), yaratıcı (her iki grupta daha önce var olmayan yeni kültürel formları ortaya çıkaran) ve ertelenmiş (değişimlerin uzun yıllar sonra ortaya çıkmasına neden olan) şekilde gerçekleşebilir (Berry, 1997: 7).

1.2. İKİ BOYUTLU KÜLTÜRLEŞME YAKLAŞIMI

Yapılan son araştırmalar kültürleşmenin iki boyutlu bir model olduğunu göstermektedir. İki boyutlu modeller kültürleşmeyi etkileşimli, gelişimsel, çok-etkenli ve çok yönlü bir süreç olarak değerlendirirler (Cuellar, 1995: 339). Ev sahibi kültür ve öz kültüre sosyal entegrasyon tek bireyde aynı anda meydana gelen iki ayrı süreç olarak gözlemlenmektedir (Du, 2012: 10). Bu yaklaşıma göre yeni bir kültüre giren bir birey yaygın olan kültüre uyum sağlayabilirken kendi öz kültürüyle de güçlü bağlarını koruyabilir. (Berry'den aktaran Du, 2012: 11).

John Berry ve meslektaşları 1980lerde çeşitli kültürleşme yöntemleri sunmuş ve günümüzde hala kültürleşme çalışmalarına yön veren en popüler iki boyutlu modeli öne sürmüştür (Bai, 2012: 5). Berry'e göre kültürleşme iki ya da daha fazla kültür arasındaki etkileşim sonucu ortaya çıkan durumdur. Bu etkileşimi ve sonucunda yaşanan psikolojik değişimleri kapsamaktadır (Aliyev ve Öğülmüş, 2016: 91).

Bütün çok kültürlü toplumlarda, ev sahibi ve etno-kültürel gruplar ve bu grupları oluşturan bireyler kültürleşme sürecini yönetme şekli ile başa çıkmak zorundadırlar. Bu durumda “öz-kültürlerini koruma” ve baskın grup ile iletişim ve bu kültüre katılım” ele alınması gereken iki temel unsurdur (Berry, 1997: 9). Yeni kültüre adapte olurken köken kültürden uzaklaşmanın kaçınılmaz olduğu tek boyutlu kültürleşme modeline karşı çıkmaktadır. İki farklı kültürü edinmenin birbirinden bağımsız olması, kültürleşme süreçlerinin de bağımsız olmasını sağlamaktadır. Böylece kültürlerden herhangi birine ya da hiçbirine yakın olmak ya da olmamak mümkündür (Kağıtçıbaşı, 2014:121).

Tablo 1: Kültürleşme Stratejileri (Berry 2005)

		Orijinal Kültür ve Kimliği Sürdürme Arzusu	
		Var	Yok
Farklı Gruplar Arasında İlişki Arayışı	Var	Entegrasyon	Asimilasyon
	Yok	Ayrışma	Marjinalleşme

Belli bir kültürleşme stratejisi seçimi bireyin öz kültürüne ve yeni kültüre karşı davranış veya uyumunu yansıtmaktadır. Bu nedenle bu model iki boyutludur. Biri öz kültürün sürdürülmesine karşı bireyin pozitif veya negatif tutumunu yansıtırken diğeri tercih edilen düzeyde ve şekilde diğeri grup veya gruplarla etkileşimi açısından bireyi sınıflandırmaktadır (Organista, 2010: 111).

Orijinal kültürü sürdürme, grup içi iletişim ve yeni kültüre katılıma dayanan bu iki boyutlu kültürleşme modelinin uzantısı olan dört kültürleşme stratejisi geliştirilmiştir (Berry, 2005: 704). Bunlardan ilki *Asimilasyon* stratejisidir. Baskın olmayan gruplardaki bireylerin öz kültürel kimliklerini korumayı tercih etmeyerek diğeri kültürlerle gündelik etkileşim halinde olma durumu asimilasyon stratejisinden olarak değerlendirilmektedir. Asimilasyon stratejisine aksi biçimde, bireylerin orijinal kültürlerini korumayı tercih etmeleri ve de aynı zamanda hem ana akım hem de diğeri kültürler ve insanlarla etkileşime girmekten kaçınmaları ise *Ayrışma* stratejisini gündeme getirmektedir. Üçüncü strateji ise ilk ve ikinci stratejinin tam aksi yönünde gelişen bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel değerler ile olan bağlar belli oranda korunurken aynı zamanda içinde bulunulan daha büyük sosyal oluşumun bütünleşik bir parçası olmak için çaba gösterildiğinde *Entegrasyon* stratejisi söz konusudur. Son olarak dördüncü strateji ise *Marjinalleşme* olarak adlandırılmaktadır. Buna göre, öz kültürel kimliğin sürdürülmesi ve ev sahibi kültür ile etkileşime girilmesi açısından çok az çaba gösterildiğinde azınlık gruba ait bireyler için marjinalleşme stratejisinden bahsedilir (Gülner, 2011: 56).

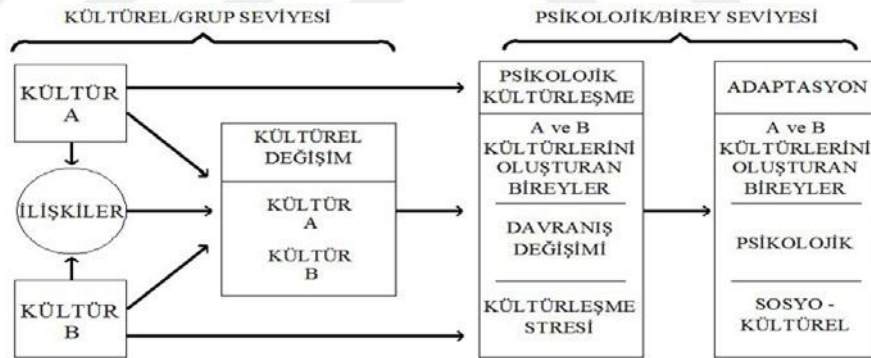
Davranışsal ve tutumsal değişiklikler ayrışma stratejisini seçen bireylerde en az, asimilasyon stratejisini seçen bireylerde ise en fazla olarak görülebilmektedir (Berry, 1997: 10). Entegrasyon ve marjinalleşme makul oranda davranış değişikliği içeren reddetme ve sürdürme sürecini ifade eder. Marjinalleşme en yüksek stres seviyesiyle ilişkilendirilebilirken entegrasyon en düşük stres seviyesini içerir (Berry, 1997: 11). Asimilasyon ve ayrışma stratejileri makul oranda stresle ilişkilendirilebilir

çünkü bu stratejiler bireyin ailesi ve arkadaşları tarafından desteklenmeyebilen seçim süreci anlamına gelmektedir.

Ev sahibi kültür etno-kültürel grup ile çok kültürlülük, ayrımcılık, asimilasyon, eritme potası ya da dışlama stratejilerinden birine göre etkileşime girebilir. Ev sahibi kültürün stratejisi etno-kültürün şu iki soruya verdiği cevaba göre belirlenir; “(1) Öz kültürümü sürdürmem önemli mi?” ve “(2) Ev sahibi kültürden olan bireylerin bulunduğu diğer gruplarla kültürlerarası iletişim kurmam önemli mi?” (Ward, 2008: 106). Etno-kültürel grubun strateji seçimi egemen grubun onların hangi şekilde kültürleşeceklerini seçme özgürlüklerine izin vermesine bağlıdır (Berry, 2005: 704).

Berry'nin bu modeline diğer bir bakış açısı da uyum kavramının güncel tanımıdır. Kim'e göre uyum, bireyin strese karşı verdiği yanıt, yeni bir kültürü deneyimlemenin yarattığı acıdır ve başarılı bir şekilde adapte olmuş birey kendini tanıma süreci içinde yeni bir gruplar arası etnik kimlik yaratır (Kim'den aktaran Sandel, 2014: 3).

Tablo 2: Kültürleşme Sürecine Genel Bakış Açısı (Berry, 2005)

Etno-kültürel grup, kültürel ve psikolojik özelliklerini var olmaya çalıştıkları topluma beraberlerinde getirmektedir. Benzer şekilde ev sahibi toplum da kendi çeşitliliklerini korumaya çalışmaktadır. Süreklilik gösteren kültürleşme sürecini anlayabilmek için etkileşim halinde olan iki toplumun dinleri, değerleri, davranışları ve yapıları arasındaki uyumu incelemek gerekmektedir (Berry, 2009: 365).

Kültürleşme süreci bir tarafta birey ve aile ilişkilerinden diğer tarafta gruplar arası ilişkilere uzanarak psikolojik ve sosyokültürel uyumu içerir. Bu sürecin sosyal psikolojik bir olgu olduğu ileri sürülmektedir çünkü kültürleşme gruplar arası ve

bireyler arası ilişkilerle oluşur ve ortaya çıkan dinamikler birey ve grup düzeylerinde uyum sağlama süreçlerini ortaya çıkarır (Kağıtçıbaşı, 2014:121).

Kültürleşme, iki ya da daha fazla farklı kültürel grubun ve grupları oluşturan bireylerin etkileşimi sonucu meydana gelen kültürel ve psikolojik değişimlerin yaşandığı çift yönlü bir süreçtir. Grup seviyesinde değişim, sosyal yapı ve kültürel uygulamalarda gözlemlenirken bireysel anlamda bu değişim kişilerin davranışlarında oluşmaktadır (Berry, 2005: 699).

Bireysel anlamda yaşanan kültürleşme süreci konuşma şekli, giyinme ve yeme alışkanlıkları gibi davranış şekillerindeki olağan değişimler veya kişinin içinde bulunduğu yeni kültüre karşı hissedilen bilinmezlik, endişe ve depresyona neden olabilecek kültürel uyum stresi (acculturative stress) şeklinde açıklanabilir (Berry ve Sam, 2010: 473). Bu sürecin sonunda yaşanan uyum bireyin yaşadığı refah duygusu ve özsaygısı ile ilgili olarak psikolojik veya günlük hayatta kültürlerarası yaşamda gösterdiği yeterlik anlamında sosyokültürel olabilmektedir (Berry, 2005: 702).

Berry (1997) 'e göre insanların kendi kültürlerinden getirdikleri ve göç ettikleri ülkenin özellikleri, kültürleşme tercihleri, kişisel özellikleri ve yeni çevrede deneyimledikleri stres gibi değişkenler onların uyum süreçlerinde etkili olmaktadır (Saygın ve Hasta, 2018: 309).

Uyum, çevresel etkenlere karşı bireylerde veya gruplarda meydana gelen değişimlerdir. Bu değişimler bazen yeni kültürle karşılaştıktan kısa süre sonra ya da uzun zaman içinde ortaya çıkabilmektedir. Çeşitli etkenlere bağlı olarak uyum süreci farklı biçimler alabilmektedir (Berry, 1997: 13).

1.3. PSİKOLOJİK UYUM VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM

İlk kez Colleen Ward ve arkadaşları kültürlerarası uyumunun iki farklı grupta incelenebileceğini ileri sürmüşlerdir; psikolojik (duygusal) ve sosyokültürel (davranışsal) (Smith, 2011: 701). Ward ve Kennedy psikolojik ve sosyokültürel uyum üzerine olan çalışmalarını Berry'nin kültürleşme stratejileri çalışmalarını ile birleştirmişlerdir (Ward ve Deuba, 1999: 424). Bu çalışmalar ışığında psikolojik uyum, kültürleşmenin neden olduğu strese bir tepki olup duygusal refah ve memnuniyete bağlıdır (Ward'dan aktaran Sandel, 2014: 3). Sosyokültürel uyum ise günlük kültürlerarası yaşam için gerekli olan görevlerdeki beceri gibi davranışsal

tepkiler ile ilgilidir ve bireyin yeni topluma ne kadar etkili bir şekilde dahil olabilmesine bağlıdır (Searle ve Ward'dan aktaran Smith, 2011: 702).

Ward ve arkadaşlarının geliştirmiş olduğu bu uyum şekilleri “kültür şoku” alanındaki iki farklı yaklaşımı temel almıştır. Psikolojik uyum, Lazarus ve Folkman (1984)'nın stresle başa çıkma yöntemine dayanır. Sosyokültürel uyum, Argyle (1980)'ın Furnham ve Bochner(1986)'ın kültürlerarası geçiş yaklaşımındaki kültürü öğrenme çalışması ile popülerleşen sosyal beceri modeline dayanmaktadır (Ward ve Kennedy, 1993: 131).

Stres ve bununla başa çıkabilme modelinde kültürel etkileşim ve buna bağlı meydana gelen değişimler günlük yaşamda strese neden olabilmektedir. Fakat bu durumun yaşamdaki etkisi hem bireyin hem de iki kültürün sahip olduğu özellikler ile hafifleyebilmektedir. Ev sahibi kültür ve öz kültür kimliği, uyum sürecini etkileyebilen öz algısal unsurlar olarak görülebilir ve bu iki kültürün etkileşimi potansiyel bir sosyal destek kaynağıdır (Ward ve Deuba, 2000: 292).

Kişilik, sosyal destek, yaşamdaki değişiklikler ve bu değişimlerle başa çıkabilme, psikolojik ve duygusal olarak iyi olma hali olarak tanımlanan psikolojik uyumu etkilemektedir. Davranışsal değişimler olarak tanımlanan sosyokültürel uyum ise yeni kültürü öğrenme ve sosyal beceri edinimi gibi faktörler tarafından şekillenmektedir (Ward ve Kennedy, 1999: 661). Ward ve Kennedy'e göre (1993) kontrol odağı olma, içe ve dışa dönüklük gibi kişisel özellikler, yaşamdaki değişimler ve sosyal destek psikolojik uyumu etkileyen faktörlerdir. Diğer yandan, ev sahibi kültürde geçirilen zaman, kültürel yakınlık, dil yeterliliği, tercih edilen kültürleşme stratejisi ve ne kadar sıklıkla ev sahibi kültürden bireylerle iletişim kurulduğu da sosyokültürel uyumu etkileyen faktörler arasındadır (Bastien, 2011: 7-8).

Bazı çalışmalar göçmenler ve uluslararası öğrenciler için en güçlü sosyal desteğin öz kültürel çevre ile olan etkileşimleri olduğunu ileri sürmektedir. Ward ve Kennedy'nin (1993) Yeni Zelanda'da yürütmüş olduğu bir çalışmada Malezyalı ve Singapurlu öğrencilerin kendi kültürleri ile sağlam bir iletişim halinde oldukları zaman psikolojik uyumlarının olumlu yönde etkilendiği gözlemlenmiştir (Ward ve Deuba, 2000: 292). Ward ve Kennedy'nin (1994) yine Yeni Zelanda'da devlet memurları ve deniz aşırı görevde olan çalışanlar ile yürüttüğü bir başka çalışma da göstermiştir ki ev sahibi kültürden bireyler ile güçlü bir iletişim sosyokültürel anlamda yaşanabilecek zorlukları azaltmıştır (Ward ve Deuba, 1999: 425).

Psikolojik ve sosyokültürel uyum süreci boyunca yapısal anlamda zaman içinde farklı dalgalanmalar yaşanabilmektedir. Her iki uyum sürecinde de yaşanan zorluklar ana akım kültür ile ilk karşılaşıldığında ortaya çıkar fakat sosyokültürel uyum ilk zamanlarda istikrarlı bir düşüş ve sonrasında giderek azalan bir grafik sergilese de psikolojik uyum süreci zaman içinde dalgalanmalar göstermektedir (Ward ve Deuba, 1999: 424).

Bu süreç Lysgaard (1955)'ın uluslararası öğrenciler ve göçmenlerin farklı bir kültürdeki uyum süreçlerini tanımladığı "U-Curve" teorisi ile açıklanabilir. "Balayı dönemi" ile başlayan, kültür şoku ile devam eden ve ev sahibi kültüre uyum sağlama ile sona eren bir süreçtir. Yeni çevrenin bireyleri ne kadar tatmin ettiği ve yaşanan zorluklar, ev sahibi kültür ile iletişim sıklığı gibi değişkenler uyum sürecinin başarısını belirleyebilmektedir (Pires ve Stanton, 2018).

Oberg (1960)'in de katkı sağlamış olduğu bu teoride uyumun başladığı Balayı döneminde bireyler yaşayacakları yeni deneyimler için heyecan duyma eğilimindedirler. Kültür Şoku aşamasında heyecan duygusu yerini endişe ve çatışmaya bırakır. Son aşama olan İyileşme döneminde artık kültürel farklılıklar kabullenilmiş ve uyum sağlanmıştır (Wang ve arkadaşları, 2018: 825).

Ward ve arkadaşlarına göre araştırmalar psikolojik ve sosyokültürel uyumun birbirleri ile ilişkili olduğunu fakat farklı değişkenler tarafından etkilendiklerini göstermektedir. Kişilik, yaşam değişiklikleri ve sosyal destek gibi değişkenler psikolojik uyum sürecini, ev sahibi kültür ile iletişim sıklığı, yeni kültürde bulunma süresi, kültürel kimlik ve kültürel yakınlık ise sosyokültürel uyumu etkilemektedir (Ward ve Chang, 1997: 526).

Her ne kadar bu iki uyum türü birbirleri ile ilişkili olsa da bütünleşme ve kültürel yakınlık arttıkça ilişkinin şiddeti değişkenlik göstermektedir. Ev sahibi kültürde uzun zaman geçirmiş ve artık yerleşmiş olan gruplarda ve ev sahibi kültüre yakın bir kültürden gelen uluslararası öğrencilerde psikolojik ve sosyokültürel uyum birbiri ile daha güçlü bir ilişki içerisindedir (Ward ve Kennedy, 1996: 295). Ayrıca bu uyum şekilleri tercih edilen kültürleşme stratejisine göre de farklı açılardan bağlantılıdır (Ward ve Deuba, 1999: 425).

Araştırmalar öz kültür ile olan güçlü bağın psikolojik uyumu doğrudan etkilediğini fakat ana akım kültür ile özdeşleşmenin uyum süreci ile ilişkilendirilemeyeceğini göstermektedir. 1994 yılında Yeni Zelanda'daki kamu

görevlileri ve Singapur'daki Filipin yerlileri ile yürütülen bir çalışmada göçmenler ve yabancı öğrencilerin yeni sosyal çevreye daha kolay uyum sağlamaları için kendilerini bu kültür ile özdeşleştirmek zorunda olmadıkları ortaya çıkmıştır (Ward ve Deuba, 2000: 294).

Kültürleşme stratejileri açısından bakıldığında bütünleşme stratejisini seçen öğrenciler asimile olanlara göre daha az psikolojik stres yaşamaktadırlar. Sosyokültürel uyum bağlamında ise ayrışma yaşayan grup asimile olan ve bütünleşmeyi seçen gruba göre daha fazla, marjinalleşen grup ise orta derecede sosyal yaşamda zorluk çekmektedirler (Ward ve Deuba, 1999: 425).

1.4. DİĞER YAKLAŞIMLAR

Kim ve Abreu'ya göre kültürleşme bir kişinin diğer bir kültürle etkileşimi sonucu davranışlarında, değer yargılarında, bilgi birikiminde ve kültürel kimliğindeki oluşan değişikliklerdir (Zhnag, 2010: 615). Kim ve arkadaşları bireyin uyum sürecini açıklamak, stres derecesini azaltmak ve psikolojik refahını arttırmak için kültürlerarası uyum teorisini öne sürmüştür. Bu teori uyum sağlamaya çalışan bireyde zamanla stresin ortaya çıkacağını fakat ev sahibi kültürden olan bireyle daha fazla iletişim kurmak gibi aktivitelerin uyumu hızlandıracağını iddia etmektedir (Sandel, 2014: 2).

Arends-Toth, Van de Vijver (2006)'e göre kültürleşme süreci, kültürleşme şartları, kültürleşme yönelimi ve bu sürecin çıktıları gibi faktörlerle şekillenmektedir. Ev sahibi kültürün ve göçmen gruba ait kültürün özellikleri, göçmen grubun özellikleri ve bireysel özellikler kültürleşme şartlarını etkileyen faktörlerdir (Celenk ve Van de Vijver, 2011: 3).

Arends-Toth, Van de Vijver (2006) ve Safdar, Lay ve Struthers (2003) bireyin ve ev sahibi kültürün niteliklerini, sorunlar ve stres etkenlerini göz önünde bulunduran kapsamlı kültürleşme modelleri geliştirmişlerdir. Toth ve Vijver'in modelinde orijinal kültür nitelikleri bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. Bu modellerde kültürleşme çıktıları hem psikolojik hem de sosyokültürel ve kültürleşme tutumları bağımsız değişken ile bağlantılı olan ana bileşendir (Searle ve Ward'dan aktaran Smith, 2011: 701).

Kültürleşme yönelimi ise göçmen grubun ev sahibi kültür (kültür edinimi) ve öz kültürden (kültürü devam ettirme) bireyler ile hangi şekilde ilişki kuracağını açıklamaktadır (Celenk ve Van de Vijver, 2011: 4).

Berry ve arkadaşları (1987)'na göre ekonomik, siyasi ve eğitimsel amaçlı göç nedeniyle devamlı artış gösteren çok kültürlülük oranı bireylerin aynı toplum içinde birden çok kültüre ulaşabilmesine ve farklı kimlikler geliştirmesine yol açmaktadır (Van de Vijver ve Phaet, 2004: 219). 1980'de Babiker ve arkadaşları yabancı öğrencilerin kültürleşme süreçlerinde yaşadıkları stresi öz kültürel çevre ve ev sahibi kültürün sosyal ve fiziksel boyutları arasındaki farkların neden olduğu "kültürel mesafe" ile açıklamışlardır. Van de Vijver ve Galchenko (2007)'nin Rus değişim öğrencileri ile yürüttüğü bir çalışma kültürel mesafenin uyum çıktılarının önemli bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir (Suanet ve Van de Vijver, 2009: 183).

Toplumlar arasında var olan kültürel mesafe kadar algılanan kültürel mesafenin de kültürel uyuma etkisi olduğu yapılan çalışmalarda vurgulanmıştır. Demes ve Geeraert (2014)'in yaptıkları bir çalışma bireyin algıladığı kültürel mesafe ile psikolojik ve sosyokültürel uyumu arasında negatif bir korelasyon olduğunu göstermektedir (Batır ve Okur, 2016: 3953).

Berry (1994, 1997)'nin kültürleşme modeli bireylerin etnik kimliği ve ev sahibi kültüre karşı geliştirdiği kimliği arasındaki farkı anlamamıza yardımcı olmaktadır. İki boyutlu kültürleşme modeline göre etnik kimlik ve ulusal kimlik grup kimliğinin iki farklı boyutudur ve birbirinden bağımsız olarak gelişir (Phinney ve arkadaşları, 2001: 495). Phinney ve arkadaşları (1994) etnik kimliği bir gruba ait olma, buna karşı olumlu davranışlar geliştirme, tarihine ve kültürüne yakınlık hissetme olarak tanımlamışlardır (Chae ve Foley, 2010: 467).

Kimlik, bireysel özellikler (yaş, cinsiyet, eğitim), grup özellikleri (kültürlerarası hareketin devamlılığı, göç için motivasyon) ve genel sosyal bağlam (kültürel çoğulculuk, önyargı, ayrımcılık) gibi faktörler tarafından etkilenmektedir. Bu değişkenler kültürleşme ve kimlik değişimi arasındaki korelasyonlardır fakat nedensellik doğrusal veya basit olmamakla birlikte bazı faktörlerin tekrarlanan etkileri görülebilmektedir (Zhou ve arkadaşları, 2008: 67).

Güçlü etnik kimliğe sahip birey, kendisini aynı zamanda ev sahibi kültür ile de tanımlayabiliyorsa bütünleşmiş/iki kültürlü kimliğe, güçlü bir etnik kimliğin yanında ev sahibi kültür ile kendini tanımlayamayan bireyin ayrılmış kimliğe, etnik

kimliğini terk eden ve sadece ev sahibi kültür ile kendini tanımlayan bireyin asimile olmuş kimliğe, kendini ne etnik kimliği ile ne de ev sahibi kültür ile tanımlayabilen bireyin marjinalleşmiş kimliğe sahip olduğu söylenebilir (Phinney ve arkadaşları, 2001: 496).

Tajfel ve Turner (1986)'ın “sosyal kimlik teorisi” bir gruba ait olmanın bireysel kimliği nasıl etkilediğini açıklar ve iki farklı boyutu vardır. İlki, grup içi taraf tutma ve grup dışı değersizleştirme ile ilişkili olarak özgüvenin sosyal kategorizasyonudur. Diğeri ise kültürlerarası çeşitliliğin, grup üyeliği, algısı ve etkileşimi üzerindeki farklı etkileridir (Brown'dan aktaran Zhou ve arkadaşları, 2008: 67).

Sosyal kimlik teorisi bireyin kendisini grup ile tanımlaması ve benlik algısını ilişkilendirmektedir. Bireyler pozitif sosyal kimlik oluşturmaya çalışırlar ve bu da özgüvenlerini artırır. Bu pozitif sosyal kimlik grup içi veya birbiri ile ilişkili grup dışı olumlu taraf tutma eylemi sonucunda gerçekleşir. Tatmin edici olmayan bir kimlik, gruptan ayrılma veya daha olumlu ayırt edici özellikler geliştirme ile sonuçlanabilir (Brown'dan aktaran Phinney, 2001: 501).

Simon ve Lynch (1999)'e göre çok kültürlülük üzerine yapılan çalışmalar ev sahibi toplumun azınlık gruba karşı genellikle pozitif bir yaklaşım içinde olmadığını göstermiştir. Lambert (1996)' göre ise Avrupalı Amerikalılar azınlık grupların öz kültürlerini sadece kendi özel çevreleri içinde sürdürmelerini kamuya açık alanlarda ise ev sahibi kültüre uyum sağlamak zorunda olduklarını düşünmektedirler (Arends-Toth ve Van de Vijver, 2003: 252).

Bu durumda özel ve kamusal alanlarda azınlık grupların tercih ettiği kültürleşme stratejisi arasındaki fark ortaya çıkmaktadır. Bağlamsal kültürleşme modeline göre çok-etnik yapıları sınıflar veya çalışma ortamlarında dominant grubun normları daha etkiliyken aile veya azınlık grup içinde etnik özellikler öne çıkmaktadır (Van de Vijver ve Phalet, 2004: 222). Hollanda ve Belçika'da yaşayan Türk ve Faslı göçmenlerin kamusal alanda bütünleşme stratejisini, özel alanlarda ise ayrışma stratejisini tercih ettikleri görülmüştür (Celenk ve Van de Vijver, 2011: 5).

Ferguson, Bornstein ve Pottinger (2012)'in “üç boyutlu kültürleşme” yaklaşımı ev sahibi ve göçmen grubun kimlik özelliklerine dayalı “iki boyutlu kültürleşme” modeline yeni bir bakış açısı getirmiştir. Amerika'daki Karayipliler'in

kültürleşme süreci Amerikan kültürü, Afro-Amerikan kültürü ve kendi öz Karayip kültürüne bağlı olarak ilerlemektedir (Van de Vijer ve arkadaşları, 2015: 36).

Kültürleşme, bu süreçte yaşanabilecek olan stres veya uyum sağlama durumlarına neden olan etkenlere bağlıdır (Bai, 2012: 14). Bu etkenler daha geniş olan grubun yapısı, bu grubun türü, kültürleşme şekilleri, bireylerin sosyal ve demografik özellikleri ve bireylerin psikolojik özellikleridir (Zhang, 2011: 617).

Berry ve Kim'e göre kültürleşme sürecini yaşayan beş farklı grup vardır. Bu gruplar göçmenler, mülteciler, yerel halk, etnik gruplar ve misafirler yani geçici olarak ikamet eden bireylerden oluşmaktadır (Berry ve Kim'den aktaran Bai, 2012: 15). Uluslararası öğrenciler geçici olarak ikamet eden gruba aittir. Berry ve arkadaşları daimi olarak ikamet edenlere göre uluslararası öğrencilerin geçici ikametleri ve sosyal destek yoksunlukları nedeniyle kültürleşmeye bağlı olarak daha fazla stres yaşadıklarını öne sürmektedirler (aktaran Bai, 2012: 16).

Uluslararası öğrencilerin uyum süreci konusunda araştırmacılar kültürleşmenin psikolojik ve sosyokültürel olarak iki sonucu olduğunu ve psikolojik uyum sürecini stres ve başa çıkma çerçevesinde, sosyokültürel uyum sürecinin ise bir gruba veya çevreye uygun olabilme, kültürel becerileri edinebilme ve ev sahibi kültürün etkileşim yaratan bakış açılarını tartışabilme çerçevesinde anlaşılabileceğini savunmaktadırlar (Zhang,2011:615). Bu öğrencilerin psikolojik uyumu, akademik performanslarını pozitif olarak etkilediği varsayıldığı için önemlidir. (Cigularova, 2005: 18). LaFromboise ve arkadaşlarına göre kültürel yeterlik geliştirebilen bireyler psikolojik ve akli olarak daha iyi durumdadırlar ve akademik ya da mesleki aktivitelerinde daha başarılı bir performans sergileyebilmektedirler (Organista, 2010: 115).

Kültürel uyumu tanımlayan birçok teoriden bir diğeri ise Oberg'in bireyin duygusal reaksiyonlarını gösteren dört evreli modelidir. Balayı diye adlandırılan ilk evrede ev sahibi kültürle yeni karşılaşmış olan bireyin ilk heyecanı, merakı ve coşkusu gözlemlenebilir. Bir süre sonra birey yeni kültürün gereksinimleri ve sorunlar ile şaşkına dönebilir ve Oberg'e göre kriz evresi olan bu dönemde yetersizlik, hayal kırıklığı, öfke, endişe ve depresyon gibi duygular yaşanabilir. İyileşme döneminde kriz çözülür ve birey ev sahibi kültürü öğrenmeye başladıkça bu yeni çevrede daha rahat bir şekilde faaliyet gösterebilir. Son evrede birey uyum sağlar, yeni çevre ve kültürde tam olarak kendini gösterebilir (Oberg'ten aktaran

Cigularova, 2005: 18). Uluslararası öğrencilerin yeni bir kültüre girmeleri sonucu yaşamlarını değiştiren bir dizi olayla karşılaşmaları şaşırtıcı değildir. Bu değişkenler öğrenciler için potansiyel stres faktörleri ve sorun olarak algılanabilmektedir (Smith, 2011: 702).

1.5. UYUM SÜRECİ

Kültürleşme süreci, tutum, değerler ve davranışlarda kültürlerarası etkileşim sonucu meydana gelen değişimlerdir. Bu değişimlerle başa çıkabilme girişimlerinin sonucunda uzun dönemde pozitif veya negatif yönde uyum gerçekleşebilmektedir. Bireyler/gruplar ya yeni hayatlarına çok iyi ayak uydurabilmektedir ya da bu yeni çevrede varlıklarını sürdürememektedirler (Berry, 2005: 709).

Her organizmanın kendi çevresi ile etkileşime girerek karşıladığı birtakım gereksinimleri göz önünde bulundurulduğunda, uyum süreci bu gereksinimlerin karşılanması sırasında ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelme çabaları olarak değerlendirilebilir (Erdoğan, Şanlı ve Bekir'den aktaran Ercan, 2012: 13).

Berry ve arkadaşlarına (2011) göre, uyum kültürel düzeyde ele alındığında; her iki kültürün kendilerine ait özelliklerini, etkileşim sürecinde ortaya çıkan özelliklerini ve bu özelliklerde kültürleşme sürecinden sonra meydana gelen değişimlerin (siyasal, ekonomik, demografik ve kültürel değişimler) farkına varabilmek gerekmektedir (Saygın ve Hasta: 2018, 309).

Çalışmalar azınlık grubun öz kültürlerinden veya ev sahibi kültürden bireyler ile iletişimlerinin uyum şekillerini etkilediğini göstermektedir. Öz kültür ile iletişimin psikolojik uyumu, ev sahibi kültürden iletişimin ise sosyokültürel uyumu arttırdığı gözlemlenmiştir (Vedder ve arkadaşları ve Li Gasser'den aktaran Recker ve arkadaşları, 2017: 4).

Harrison (1993)'e göre uyum, bir grubun yeni bir fiziksel ortamda hayatta kalabilmesi anlamına gelen evrimsel bir terimdir. Bu terim sosyal ve kültürel çevrelerde kullanıldıkça davranışsal ve psikolojik olarak uyarlanabilen mekanizmalar geliştirebilmek anlamını da kazanmıştır (Wang ve arkadaşları, 2018: 822).

Kim (2000)'e göre kültürlerarası uyum, 20. yüzyıldan itibaren yabancı ülkelere devamlı olarak göçmen grup ve uluslararası öğrenci girişi nedeniyle önem kazanmıştır. Kim (2000) bu kavramı azınlık grubun kültürel yabancılardan, aktif ve

toplumda etkili olan ev sahibi kültürden bireyler haline dönüştükleri bir süreç olarak tanımlamıştır (Wang ve arkadaşları, 2018: 822).

Çalışmalar kültürlerarası uyumun ev sahibi kültüre yeni katılan bireylere göre şekillendiğini göstermektedir. Uzun dönem uyum, göçmenler ve sığınmacılar ile ilgiliyken, kısa dönem uyum ise gezginler ve uluslararası öğrenciler için geçerlidir (Kim, 2000: 39).

Ward (1967) uluslararası öğrencilerin endişe kaynaklı sorunlar yaşadıkları halde fiziksel bir belirti göstermedikleri “yabancı öğrenci sendromu” nu sıklıkla yaşadıklarını öne sürmüştür. Zwingman (1978), öğrencilerin duygusal anlamda acı çekme ve bunun psikolojik belirtilerinin görüldüğü “köklerinden ayrılma” sendromunun sıkıntısını yaşadıklarını belirtmiştir. Uluslararası öğrencilerin bu sıkıntılar nedeniyle yaşayabilecekleri potansiyel sorunlar göz önünde bulundurulduğunda, yeni çevreye uyum sağlayabilmek adına sosyal, kültürel ve çevresel değişiklikler önem arz etmektedir (Meza ve Gazzoli, 2011, 15).

1.6. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN YAŞADIĞI KÜLTÜRLEŞMEYE BAĞLI STRES ETKENLERİ

Kagan ve Cohen’e göre uluslararası öğrencilerin uyumları çeşitli faktörlerin etkileşimlerinin sonucudur. Kültürel mesafe, sosyal destek, dil hâkimiyeti, kişilik, eğitim alanında yaşadıkları zorluklar bu öğrencilerin kültürleşme süreçlerini etkileyen değişkenlerdir (Kagan ve Cohen’den aktaran Cigularova, 2005: 19). Yapılan çalışmalar uluslararası öğrencilerin yeni bir kültürdeki yaşam ve öğrenme çevresine uyum sağlama sürecinde akademik, sosyal ve psikolojik anlamda daha fazla zorluk yaşadıklarını göstermektedir. Bu zorluklar kültürleşmeye bağlı stres etkenleri olarak tanımlanmıştır (Vyas ve Yu, 2018: 885).

1.6.1. Kültürel Mesafe

Uluslararası öğrencilerin geldikleri toplumların kültürlerinin, eğitim aldıkları ülkenin kültürüne olan mesafesinin ve aradaki kültürel farklılıkların büyüklüğünün kültürel uyumlarına olumsuz yönde etki ettiği düşünülmektedir (Batır ve Okur, 2016: 3955).

Orijinal kültür ve ev sahibi kültür arasındaki farklılıklar olarak adlandırılabilen kültürel mesafe psikolojik uyum ile ilgilidir (Babiker’den aktaran

Cigularova, 2005: 19). Bu farklılıklar o çevrenin sakinleri ile iletişime geçtikleri zaman uluslararası öğrenciler için değerler, davranışlar ve kurallar açısından çatışma yaratabilir. Fakat çatışmaların çözümlenmesi, vücut dili, kurallar ve gelenekler gibi iletişim şekillerindeki farklılık diğer kültürden bireylerle kurulan sosyal etkileşim sonucunda ilk elden öğrenilebilir ve uluslararası öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırabilir.

Bu kültürel farklılıkların uluslararası öğrencilerin karşı kültürden akranları ile iletişime geçme isteklilikleri ve kabiliyetleri üzerinde olumsuz etkileri de olabilmektedir (Furnham'dan aktaran Cigularova, 2005: 19). Asyalı öğrenciler uyum sağlamaya çalıştıkları yeni kültürden arkadaş edinmeye çalışırken Avrupalı akranlarına göre daha fazla zorlanabilirler. Bunun nedeni de Asya kültürünün kendi içinde dikey bir kolektivist yapıya sahip olmasıdır (Triandis'den aktaran Smith, 2011: 703).

Geert Hofstede 1963 ve 1973 yılları arasında 50'den fazla ülkede yürüttüğü çalışmasında ülkeleri "güç mesafesi, belirsizlikten kaçma, bireycilik ve toplulukçuluk, erkeksilik ve kadınsılık" olarak 4 kültürel boyuta ayırmıştır (Batır ve Okur, 2016: 3954). Güç mesafesi, daha zayıf kurumların gücün orantısız dağılımına tepkisini gösterir. Bireycilik ve toplulukçuluk, sorumluluğu sadece kendisi ve ailesine olan zayıf ilişkili yapı ve sorumluluğun tüm grupta olduğu, güçlü bağına sahip yapıya işaret eder. Erkeksilik ve kadınsılık boyutuna göre, ilkinde toplumda duygusal rollerin öne çıktığı, diğerinde ise bu rollerin ortadan kalktığı görülmektedir. Belirsizlikten kaçma boyutu toplumun belirsizliğe karşı toleransını açıklamaktadır (Rienties ve Tempelaar, 2013: 190).

Hofstede (1980)'in kültürel mesafenin sınıf ortamındaki etkisi ile ilgili çalışması, farklı kültürel altyapı ve iletişim şekillerine sahip uluslararası öğrencilerin bir araya geldiklerinde öğrenme ortamlarına uyumlarının akademik başarıları için önemli olduğunu göstermektedir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki rol beklentileri 4 toplumsal boyuta göre farklılık gösterebilmektedir ((Batır ve Okur, 2016: 3955).

1.6.2. Dil Yeterliliği

Araştırmacılar uluslararası öğrencilerin akademik başarıları ve dil yeterlilikleri arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu öne sürmektedir (Stoynoff'dan aktaran Hagedorn: 2012, 136). Ev sahibi kültürün diline hakim olunması, hem uluslararası

öğrencilerin psikolojisini olumlu yönde etkilemesi hem de bu öğrencilerin sosyal yaşamda kendilerine yer edinip diğer öğrencilerle ilişki kurabilmeleri açısından etkili olabilmektedir. Dil becerisi sadece akademik performansları için değil kültürel olarak uyum sağlayabilmek için de çok önemlidir. (Barratt'tan aktaran Cigularova, 2005: 20) Chen'e göre (1999) dil engeli, ödev yazımı, dersleri anlayabilme, sözlü ve yazılı sınavlarda başarılı olabilme ve sınıfta soru sorabilmeyi etkileyebilmektedir (aktaran Smith, 2011: 702).

1.6.3. Akademik Uyum

Farklı etnik gruplar içinde kültürleşme konusunda en çok ilgi çeken gruplardan biri üniversite öğrencileridir. Bu öğrenciler yeni hayatlarındaki rollerinin gerilimini yaşarken hem öğrenci hem de genç bir yetişkin olmanın sorumluluğuna ek olarak akademik ve bireysel beklentilerinin stresi, eğitimsel çevreye uyum, ekonomik problemler ve arkadaş edinme gibi sorunlar ile de başa çıkmaya çalışmaktadırlar (Fox ve arkadaşları, 2013: 273).

Tinto (1975, 1998)'ya göre öğrencilerin yüksek öğretime geçmeden önce birçok farklı eğitimsel deneyimleri, yeterlik ve kabiliyetleri, aile ve toplumsal altyapıdan gelen beklentileri vardır. Tinto'nun öğrenci etkileşim modeline göre, öğrencilerin mezun olabilmek için çalışmalarında ısrarcı olmaları ve aynı zamanda öğrenme ortamı içinde ve dışında diğer öğrenciler ile iletişim halinde olmaları gerekmektedir (Rienties ve arkadaşları, 2012: 687). Bu modelden yola çıkarak Baker ve Siryk (1999) akademik çalışma performansını etkileyecek akademik ve sosyal entegrasyon modelini geliştirmişlerdir. Buna göre akademik uyum öğrencinin motivasyon, uygulama, performans ve akademik başarıdan tatmin gibi eğitimsel talepler ile ne derecede başa çıkabildiğini gösterir. Sosyal uyum ise arkadaş edinme, sosyal aktivitelerin ve grup çalışmalarını parçası olma gibi bir çalışmanın bireylerarası sosyal talepleri ile ne kadar iyi başa çıkabildiklerini gösterir (Rientes ve Tempelaar, 2013: 191).

Akademik stres sadece uluslararası öğrencilerin değil bütün üniversite öğrencilerinin yaşadığı bir durumdur fakat uluslararası öğrenciler bu stresi farklı stres etkenlerinden dolayı daha yoğun yaşayabilmektedirler. Gilbert, akademik stresin öğrencilerin kendi ülkelerindeki ve ev sahibi ülkedeki yüksek eğitim sistemindeki farklı uygulamalar olduğunu ileri sürmüştür. Bu stres akademik

kurumun sağladığı öğrenme ortamı, ders verme ve değerlendirme biçimi, öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişki ile doğrudan ilgilidir (aktaran Li, 2010, 5).

Akademik sistemler kültürler genelinde benzer olabilirler fakat tamamen farksız değildir ve bu durum uluslararası öğrencileri yeni bir akademik çevreye girdiklerinde değişmeye zorlamaktadır. Ezberciliğe dayalı bir eğitim sisteminden gelen öğrenciler eleştirel düşünme odaklı bir sistemle karşılaştıklarında uyum sağlamakta sıkıntı çekebilirler (Smith, 2011: 703).

Uluslararası öğrenciler yeni akademik çevrede farklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisine de uyum sağlamak zorunda kalabilirler. Birçok Asya ülkesinde öğretmen sınıftaki tek otorite iken Amerika’da durum farklılık göstermektedir. Asya’da öğretmenler öğrencilerde üstün olarak görülürken Amerika’da öğretmenler ve öğrenciler birbirleri ile eşit tutulmaktadır. Ladd ve Ruby (1999)’e göre Amerika’daki bu daha rahat olan öğretmen-öğrenci ilişkisi uluslararası öğrencilerin eğitimsel çevreye uyumunu pozitif yönde etkilemektedir (Chen ve arkadaşları, 2009: 54).

Uluslararası öğrenciler için diğer bir stres kaynağı akademik beklentilerinin karşılanmamasıdır. Öğrenciler yeni akademik çevrede en azından kendi ülkelerinde elde etmiş oldukları başarıya ulaşmaya çalışmaktadırlar fakat farklı bir dilde eğitim görmeleri, bu yeni eğitimsel ve sosyal çevreye uyum sağlamaya çabalamaları derslerinde elde etmeyi umdukları başarının altında bir başarıyla karşılaştıklarında kendilerine olan güvenlerini zedeleyebilir ve bu durum uyum sürecini olumsuz etkileyebilir (Chen’den aktaran Smith,2011: 703).

McLachlan ve Justice (2009)’a göre akademik başarısızlığın uluslararası öğrenciler için daha ciddi sonuçları olabilmektedir. Kendi ülkelerinden veya ev sahibi kurumdan burs alan öğrenciler için akademik olarak yeterli seviyeye ulaşamama burslarını tamamen kaybetmelerine neden olabilir. Burs almıyorlarsa da, başarısızlık sonucu akademik çalışmaların uzaması onlar için ekstra maddi bir yükümlülük getirecektir (Özoğlu ve arkadaşları, 2015: 228).

Ayrıca eğitim kurumunun sunduğu eğitim ve diğer alanlardaki imkânların kalitesi beklenenden düşük olabilmektedir. Bu durum öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayamayıp onların öz güvenlerini kaybetmelerine ve sonuç olarak da depresyona neden olabilmektedir (Ward’tan aktaran Smith, 2011: 703). Uluslararası öğrencilerin akademik başarıya ulaşabilmek için yaşadıkları stres

kültürleşme sürecini ve psikolojik refah seviyelerini olumsuz etkileyebilmektedir. (Park, 2014: 141).

Avusturalya’da yapılan çalışmalar uluslararası öğrencilerin kendilerini hem öğrenci hem de müşteri memnuniyetinin çok önemli olduğu bir hizmet sektörünün müşterileri olarak gördüklerini ileri sürmektedir. Berno ve Ward (2002)’a göre sunulan hizmetten beklentiler ve bu hizmetle ilgili yaşanan deneyim tüm uyum sürecini etkilemektedir. Beklentiler ve deneyim arasında ne kadar çok fark varsa psikolojik ve sosyokültürel uyum aynı oranda negatif yönde gelişmektedir (Khawaja ve Dempsey, 2007: 16).

1.6.4. Sosyal Destek

Çalışmalar uluslararası öğrencilerin aynı ülkeden gelen öğrencilerle, diğer uluslararası öğrencilerle ve ev sahibi kültürden olan bireylerle kurdukları ilişkilerin yeni kültüre uyum sağlamalarına yardımcı olduğunu göstermektedir (Cigularova, 2005: 20). Hem kendi kültüründen hem de ev sahibi kültürden akranların sağladığı sosyal destek uluslararası öğrencilerin psikolojik durumlarının iyileşmesine yardımcı olabilmektedir (Ward, 2008: 100). Yeh ve Inose (2003: 20) çalışmalarında sosyal destek sağlayan çevrenin kültürleşme sürecinde yaşanabilecek stresi azalttığını öne sürmektedir. Poyrazlı ve arkadaşları (2004: 80) da sosyal destek arttıkça stres seviyesinin azaldığını desteklemektedirler.

İki farklı kültür arasında kurulan ilişki bireylerin birbirleri hakkında daha fazla bilgi edinmesini kolaylaştırdığı için ön yargıyı azaltmakta ve sonuç olarak karşılıklı olarak saygı ve anlayış geliştirilmektedir. Uluslararası öğrenciler ev sahibi kültürü daha iyi anladıklarında ve kendilerinin de daha iyi anlaşıldığını hissettiklerinde daha önce yaşamış oldukları duygusal gerilim yerini psikolojik rahatlamaya ve bu rahatlamanın sağladığı pozitif motivasyona bırakır. (Zhang, 2011: 616).

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜRLEŞME SÜRECİ SONUNDA YAŞANAN SOSYOKÜLTÜREL UYUMUN AKADEMİK UYUMA ETKİSİ: ULUSLARARASI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmada uluslararası öğrencilerin kültürleşme süreçleri sonunda yaşanan sosyokültürel uyumlarının akademik uyumlarına etkisi olup olmadığı amaçlanmaktadır. Bunun için üniversite eğitimlerine devam eden yabancı uyruklu öğrencilerin sosyokültürel uyumlarının akademik başarılarını ne ölçüde etkilediği belirlenmeye çalışılacaktır.

Bu çalışmanın kültürleşme ve uyum üzerine yapılan araştırma alanına uluslararası öğrencilerin uyum güçlükleri, akademik ve sosyo-kültürel sorunlarının incelemesi bakımından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.2. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Bu araştırmada aşağıdaki temel varsayımlardan hareket edilmiştir.

- 1- Örneklem evreni temsil etmektedir.
- 2- Örnekleme oluşturan kişiler anket sorularını içtenlikle cevaplamışlar ve doğru yanıtlar vermişlerdir.
- 3- Bu araştırmada incelenen değişkenler ve ilişkiler dışında kontrol altına alınmayan değişkenlerin etkisinden söz edilebilir fakat ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin, araştırılmak istenilen alanı yansıttığı varsayılmıştır.
- 4- Bu araştırmada tercih edilen veri toplama yönteminin ölçülmek istenilen özellikleri doğru olarak ölçtüğü varsayılmıştır.

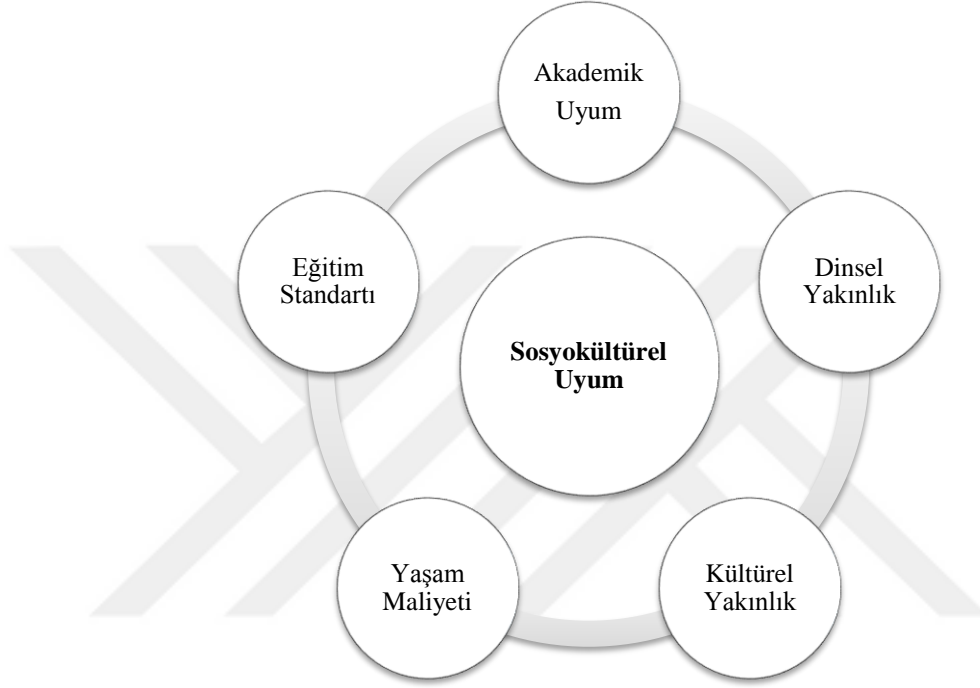
2.3. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Bu araştırma sadece İzmir ilindeki üniversitelerdeki farklı alanlarda lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

2.4. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmanın modelinde sosyokültürel uyum bağımsız değişken, akademik uyum, kültürel yakınlık, eğitim standartı, eğitim maliyeti ve dinsel yakınlık bağımlı değişkenler olarak bulunmaktadır.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Bu değişkenler uluslararası öğrencilerin kültürleşmelerinde önemli etkenlerdir. Orijinal kültür ve ev sahibi kültür arasındaki farklılıkların, iki kültürün akademik uygulamalarındaki farklılıkların, hem kendi kültürünün hem de ev sahibi kültürün dinsel olarak birbirine yakınlığının ve ekonomik olarak karşı kültürün karşılanabilir bir yaşam maliyetine sahip olmasının bu öğrencilerin akademik uyumlarına etkileri belirlenmeye çalışılacaktır.

2.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın temel probleminin analizine ilişkin hipotezler aşağıdaki gibidir;

H1: Sosyo-kültürel uyum akademik uyumu olumlu yönde etkiler.

H2: Uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki karşılanabilir eğitim maliyeti algısı akademik uyumu olumlu yönde etkiler.

H3: Uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki eğitim standartı algısı akademik uyumu olumlu yönde etkiler.

H4: Uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye yönelik dinsel yakınlık algısı akademik uyumu olumlu yönde etkiler.

H5: Uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye yönelik kültürel yakınlık algısı akademik uyumu olumlu yönde etkiler.

H6: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumları cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark gösterir.

H7: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumları cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark gösterir.

H8: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu Türk pasaportuna sahip olup olmadığına göre anlamlı bir fark gösterir.

H9: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumu Türk pasaportuna sahip olup olmadığına göre anlamlı bir fark gösterir.

H10: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu daha önce Türkiye'de eğitim görmüş bir tanıdığına sahip olup olmamasına göre anlamlı bir fark gösterir.

H11: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumu daha önce Türkiye'de eğitim görmüş bir tanıdığına sahip olup olmamasına göre anlamlı bir fark gösterir.

H12: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu Türkiye'de karşılanabilir yaşam maliyeti olup olmadığına yönelik anlamlı bir fark gösterir.

H13: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumu Türkiye'de karşılanabilir yaşam maliyeti olup olmadığına yönelik anlamlı bir fark gösterir.

H14: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu Türkiye'ye yönelik kültürel yakınlık algısına yönelik anlamlı bir fark gösterir.

H15: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumu Türkiye'ye yönelik kültürel yakınlık algısına yönelik anlamlı bir fark gösterir.

H16: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu Türkiye'deki eğitim standartı görüşlerinin olumlu olup olmamasına göre anlamlı bir fark gösterir.

H17: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumu Türkiye'deki eğitim standartı görüşlerinin olumlu olup olmamasına göre anlamlı bir fark gösterir.

H18: Uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu Türkiye'ye yönelik dinsel yakınlık algısına yönelik anlamlı bir fark gösterir.

H19: Uluslararası öğrencilerin akademik uyumu Türkiye'ye yönelik dinsel yakınlık algısına yönelik anlamlı bir fark gösterir.

2.6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.6.1. Örneklem

Uluslararası üniversite öğrencileri arasındaki kültürleşme eğilimleri ve bu sürecin akademik uyumlarına etkisini belirlemek amacıyla İzmir ilinde eğitim gören öğrencilerle bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler yurtdışından Türkiye'ye gelmiş ve öğrenimlerine farklı üniversitelerde devam eden farklı yaşlardaki 195 uluslararası öğrenciden elde edilmiştir.

2.6.2. Ölçüm Aracı

Katılımcıların kültürleşme sürecinde yaşadıkları sosyokültürel ve akademik uyumlarını belirlemek amacıyla 3 bölümden oluşan 5'li likert tipinde 29 soru, 5'li likert tipinde 8 soru ve demografik bilgilere yönelik 11 soru toplamda 48 soru içeren anket formu hazırlanmıştır.

Soru formunun ilk bölümünde araştırmaya katılan öğrencilerin sosyokültürel uyumlarını belirleyebilmek için 1990 yılında Searle ve Ward tarafından Yeni Zelanda'daki uluslararası öğrencilerle yürüttükleri bir çalışma için geliştirdikleri 29 maddelik Sosyokültürel Adaptasyon Ölçeği yer almaktadır. Bu ölçekte katılımcılardan Hiç Zor Değil (0), Biraz Zor (1), Orta Derecede Zor (2), Çok Zor (3), Olağanüstü Zor (4) aralıklarında cevaplar alınmıştır. İkinci bölümde, Zeynep Cemalcılar ve arkadaşlarının 2005 yılında uluslararası öğrencilere yönelik gerçekleştirmiş oldukları çalışmada kendilerinin oluşturdukları Akademik Adaptasyon Ölçeği kullanılarak 8 maddelik 5'li likert tipinde (1= Kesinlikle

Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) ifadelerine yer verilmiştir. Anketin son bölümünde katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini ortaya koyacak sorulara yer verilmiştir.

Bu değişkenler yabancı öğrencilerin kültürleşmelerinde önemli etkenlerdir. Orijinal kültür ve ev sahibi kültür arasındaki farklılıkların, iki kültürün akademik uygulamalarındaki farklılıkların ve hem kendi kültüründen hem de ev sahibi kültürden bireylerin sağladığı sosyal desteğin uluslararası öğrencilerin akademik uyumlarına etkileri belirlenmeye çalışılacaktır.

2.6.3. Verilerin Analizi

Anketler 20-30 Mart 2017 tarihleri arasında İngilizce olarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistik programı kullanılarak elektronik ortamda işlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. ÖLÇEĞE AİT ANALİZ VE BULGULAR

3.1.1. Güvenilirlik Analizi

İstatistik tutum ölçeğine ilişkin elde edilen Cronbach Alfa Katsayısı değeri, ölçme aracının homojenliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmekte olup, hesaplanan Cronbach Alfa Katsayısı 1'e yaklaştığı derecede ölçme aracının tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu düşünülebilir. Tablo 3'e bakıldığında Sosyokültürel Uyum ölçeğinin toplam Cronbach Alfa Katsayısı 0,915 olduğu görülmektedir. Özdamar (1999) güvenilirlik katsayısına ilişkin ölçüt değerleri aşağıda olduğu gibi ifade etmektedir (Yaşar, 2014: 63) $0,00 < \alpha < 0,40$ olduğu zaman ölçek güvenilir değildir. $0,41 < \alpha < 0,60$ olduğu zaman ölçek düşük güvenilirliktedir. $0,61 < \alpha < 0,80$ olduğu zaman ölçek orta düzeyde güvenilirirdir. $0,81 < \alpha < 1,00$ olduğu zaman ölçek yüksek düzeyde güvenilirirdir.

Araştırmada yer alan Sosyokültürel Uyum ve Akademik Uyum ölçeklerine güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Aşağıda ölçeklerin genel güvenilirlik değerleri ve alt değişkenlerinde kullanılan sorulara ilişkin bulgular yer almaktadır. Özdamar'ın (1999) sınıflandırmasına göre Sosyokültürel Uyum ölçme aracının yüksek düzeyde güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach's Alpha	n
Sosyokültürel Uyum	,915	22

Tablo 4: Sosyokültürel Uyum Tutum Maddelerine Ait İstatistikler

Tutum Maddeleri	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Değişkeni	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Güvenirlik Katsayısı
Madde 1	59,7163	194,705	,521	,912
Madde 3	59,7266	195,941	,503	,912
Madde 5	59,8761	195,979	,551	,911
Madde 6	59,1756	201,415	,430	,914
Madde 8	60,0432	192,727	,625	,910
Madde 9	60,0748	191,245	,644	,909
Madde 10	60,0286	193,979	,594	,910
Madde 11	59,2781	199,966	,389	,915
Madde 13	59,9107	190,501	,644	,909
Madde 14	59,9308	194,638	,518	,912
Madde 15	59,7277	195,092	,546	,911
Madde 17	59,5043	194,442	,638	,910
Madde 18	59,6183	194,295	,628	,910
Madde 20	59,6287	193,468	,524	,912
Madde 21	59,7884	195,914	,493	,913
Madde 22	59,4577	196,303	,600	,911
Madde 23	60,4088	198,549	,359	,916
Madde 24	60,0714	194,821	,493	,913
Madde 25	59,7627	193,476	,591	,910
Madde 26	60,0307	191,838	,686	,909
Madde 27	59,5771	195,267	,537	,912
Madde 29	59,7568	193,435	,614	,910

Tablo 5: Akademik Uyum Ölçeği Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach's Alpha	n
Akademik Uyum	,839	7

Cemalcılar'a (2005) ait Akademik Uyum ölçeğine uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda 6. Sorunun ölçeğe ait toplam güvenilirlik düzeyini düşürdüğü tespit edilmiştir. Bu nedenle 6. Soru analiz dışı bırakılarak kalan 7 soru üzerinden yeniden analiz yapılmıştır. Nihai değerlere ilişkin veriler Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6: Akademik Uyum Tutum Maddelerine Ait İstatistikler

Tutum Maddeleri	Madde Ortalaması	Madde Standart. Sapması	n
Madde 30	3,477	1,1126	195
Madde 31	3,536	,9679	195
Madde 32	3,755	1,1203	195
Madde 33	3,161	1,0254	195
Madde 34	3,743	1,0562	195
Madde 36	3,782	1,1816	195
Madde 37	3,352	1,1929	195

3.1.2. Tanımlayıcı İstatistikler

Aşağıdaki bölümde araştırmaya katılan uluslararası üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, eğitim, pasaport bilgileri, yaşadıkları yer, gelir durumları ve Türkiye'yi seçme nedenleri gibi demografik verilere ilişkin bulgulara yer verilecektir.

Tablo 7: Cinsiyetlerine Göre Dağılım

Cinsiyet	n	%
Kadın	62	31,8
Erkek	133	68,2
TOPLAM	195	100

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin % 31,8'i kadın, % 68,2'si erkektir.

Tablo 8: Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim	n	%
Lisans	87	44,6
Yüksek Lisans	58	29,7
Doktora	45	23,1
Toplam	190	97,4
Belirtilmemiş	5	2,6
TOPLAM	195	100,0

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin öğrenim düzeyleri incelendiğinde % 44,6 ile en yüksek eğitim oranı Lisans düzeyine aittir. Daha sonra bu oranı sırasıyla Yüksek Lisans ve Doktora düzeylerinin takip ettiğini görmekteyiz. Araştırmaya katılan 5 öğrenci eğitim düzeyleri ile ilgili bilgi vermemiştir.

Tablo 9: Ülkelere Göre Dağılım

Ülke	n	Ülke	n	Ülke	n
Tanzanya	1	Irak	7	Tacikistan	2
Somali	1	Kazakistan	5	Myanmar	1
Hindistan	4	Yunanistan	3	Ukrayna	2
Afganistan	8	Nijer	5	Filistin	4
Gine	7	Bulgaristan	4	Mali	5
Burkina Faso	3	Rusya	6	Zambiya	2
Arabistan	6	Moğolistan	5	Gürcistan	4
Togo	1	Ürdün	2	Arabistan	4
Gana	4	İran	3	Fildişi Sahilleri	1
Fas	5	Özbekistan	4	Tacikistan	4
Bangladeş	2	Makedonya	4	Lübnan	4
Güney Afrika	5	Burundi	3	Kenya	3
Suriye	5	KKTC	1	Madagaskar	1
İsviçre	1	Filistin	5	Haiti	1
Azerbaycan	5	Tunus	2	Benin	1
Kırgızistan	4	Dominik	1	Kongo	2
Almanya	3	Benin	1	Pakistan	1
Sırbistan	1	Nijerya	3	Svaziland	1
Sudan	5	Cezayir	5	Romanya	1
Belirtilmemiş	11	TOPLAM		195	

Tablo 9’da araştırmaya katılan öğrencilerin ülkelere göre dağılımı ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Tablo 10: Pasaport Bilgilerine Göre Dağılımı

Türk Pasaportu	n	%
Hayır	188	96,4
Evet	7	3,6
TOPLAM	195	100,0

Tablo 10'daki verilere göre araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin % 96,4'nün Türk pasaportu yok iken %3,6'sının Türk pasaportunun olduğunu görmekteyiz.

Tablo 11: Kaldıkları Yere Göre Dağılımı

Yaşam Yeri	n	%
Öğrenci Yurdu	160	82,1
Pansiyonda	15	7,7
Evde, aile-akraba yanında	6	3,1
Kendi Evimde	7	3,6
Diğer	4	2,1
Toplam	192	98,5
Belirtilmemiş	3	1,5
TOPLAM	195	100,0

Tablo 11'e göre araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin % 82.1'i öğrenci yurdunda, %7,7'si pansiyonda, % 3,1'i evde ya da aile/akraba yanında, % 3,6'sı kendi evinde kalmaktadır. Bu öğrencileri %2,1'i diğer konaklama seçeneklerini tercih ederken % 3'ü kaldıkları yer konusunda bilgi vermemişlerdir.

Tablo 12: Tanıdıklarına Göre Dağılımı

Tanıdığı Var mı	n	%
Hayır	126	64,6
Evet	69	35,4
TOPLAM	195	100,0

Tablo 12'deki veriler araştırma ölçeğinde yer alan daha önce Türkiye'de tanıdıkları olup olmadığı sorusunun cevabına göre değerlendirildiğinde uluslararası öğrencilerden %64,6'sının tanıdığı olmadığı, %35,4'nün ise tanıdığı olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Gelir	n	%
0-499	4	2,1
500-999 TL	134	68,7
1000-1499 TL	49	25,1
1500-1999 TL	2	1,0
2000'den fazla	3	1,5
Toplam	192	98,5
Belirtilmemiş	3	1,5
TOPLAM	195	100,0

Tablo 13'de araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin gelir durumları görülmektedir. Buna göre en yüksek gelir %68,7 oranıyla 500-999 TL arasına aittir. Bunu %25,1 ile 1000-1499 TL aralığı takip ederken %2,1'lik oranda 0-499 TL, %1,5 2000 TL'den fazla ve %1 1500-1999 TL gelir düzeyine sahiptir. 3 kişi ise gelir durumu ile ilgili bilgi vermemiştir.

Tablo 14: Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

Gelir Getirecek İş	n	%
Hayır	168	86,2
Evet- Yarı Zamanlı	12	6,2
Evet-Tam Zamanlı	7	3,6
Evet-Yarı Zamanlı,kendi işim	4	2,1
Toplam	191	97,9
Belirtilmemiş	4	2,1
TOPLAM	195	100,0

Tablo 14'deki değerlere göre öğrencilerin çalışma durumları incelendiğinde % 86,2'si gelir getirecek bir işte çalışmadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin % 6,2'si yarı zamanlı, %3,6'sı tam zamanlı ve %2,1'i ise yarı zamanlı olarak kendi işlerinde çalıştıklarını belirtmişlerdir. 4 öğrenci çalışma durumları ile ilgili bilgi vermemişlerdir.

Tablo 15: Türkiye’yi Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı

Yaşam Maliyeti	n	%
Hayır	153	78,5
Evet	42	21,5
TOPLAM	195	100,0
Kültürel Yakınlık		
Hayır	126	64,6
Evet	69	35,4
TOPLAM	195	100,0
Eğitim Standartı		
Hayır	94	48,2
Evet	101	51,8
TOPLAM	195	100,0
Dinsel Yakınlık		
Hayır	163	83,6
Evet	32	16,4
TOPLAM	195	100,0

Tablo 15’de öğrencilerin Türkiye’yi seçme nedenlerine ait bulgular yer almaktadır. Bu verilere göre araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin % 21,5’i karşılanabilir yaşam maliyeti nedeniyle, %35,4’ü kendi ülkesi ve Türkiye’yi kültürel olarak yakın bulduğu için, %51,8’i Türkiye’deki eğitim standartını kendi ülkesine göre daha yüksek bulduğu için, %16,4’ü ise Türkiye ve kendi ülkesi arasında dinsel anlamda yakınlık olduğu için Türkiye’yi seçtiklerini belirtmişlerdir.

3.2. KORELASYON VE REGRESYON ANALİZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Korelasyon analizi iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve derecesini belirlemektedir.

Tablo 16: Akademik Uyum ve Sosyokültürel Uyum Arasındaki İlişki Analizi Tablosu

Değişkenler	Ort.	SS	1	2
1.Akademik Uyum	3,55	0,78	1	,218**
2.Sosyal Kültürel Uyum	2,75	0,64	,218**	1

**p<0.01

Uluslararası öğrencilerin eğitim aldıkları ülkelerdeki Akademik Uyum düzeyleri ile Sosyokültürel Uyum düzeyleri arasında ilişki olup olmadığına yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 16’da gösterilmektedir. Sonuçlara bakıldığında Akademik Uyum ile Sosyokültürel Uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. ($r=,454$; $p<0,01$)

Araştırma kapsamında uluslararası öğrencilerin Sosyokültürel Uyum düzeylerinin Akademik Uyum düzeylerini etkileyip etkilemediğine yönelik regresyon analizi yapılmıştır. Bu analize karar vermeden önce araştırma anketinde öğrencilerin Türkiye’de eğitim almayı tercih etme gerekçeleri bağlamında Sosyokültürel ve Akademik uyum düzeylerinde etkili olacağı düşünülen soruların da analize dahil edilmesinin gerekli olduğu düşünülmüştür. Bu değişkenler Türkiye’de eğitim almayı tercih etmelerinde aşağıdaki gerekçelerin hangilerinin ne derecede etkili olup olmadığı 5’li likert şeklinde sorulmuştur. Bunlar sırasıyla “Dinsel yakınlık nedeniyle tercih ettim, Kültürel yakınlık nedeniyle tercih ettim, Karşılabilir eğitim maliyetlerinin olduğunu düşündüğüm için tercih ettim, Türkiye’deki eğitim standartlarının arzu edilen düzeyde olması nedeniyle tercih ettim” şeklindedir. Böylece Sosyokültürel Uyumun Akademik Uyum üzerindeki etkisini her ikisini de kolaylaştıracağı düşünülen, Dinsel ve Kültürel Yakınlık, Eğitimin Maliyeti ve Kalitesi gibi değişkenlerle birlikte etkisi olup olmadığı incelenmek istenmiştir. Buna göre backward yöntemine göre yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 16’da gösterilmektedir.

Tablo 17: Model Özeti^d

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Std. Hata	F	Sig.
1	,310 ^a	,096	,072	,75308	4,019	,002
2	,298 ^b	,089	,070	,75414	4,626	,001
3	,286 ^c	,082	,068	,75495	5,685	,001

1. Bağımsız Değişkenler: Dinsel Yakınlık, Kültürel Yakınlık, Eğitim Maliyeti, Sosyokültürel Uyum, Eğitim Standartı

2. Bağımsız Değişkenler: Kültürel Yakınlık, Eğitim Maliyeti, Sosyokültürel Uyum, Eğitim Standartı

c. Bağımsız Değişkenler: Kültürel Yakınlık, Sosyokültürel Uyum, Eğitim Standartı

d. Bağımlı Değişken: Akademik Uyum

Tablo 18: Katsayılar Tablosu

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Katsayılar	t	Sig.
	B	Std. Hata	Beta		
(Constant)	2,952	,268		11,021	,000
1 SosyokültürelUyum	,173	,089	,143	1,945	,043
EğitimMaliyeti	-,182	,146	-,096	-1,247	,214
KültürelYakınlık	,216	,121	,132	1,782	,076
EğitimStandartı	,209	,122	,134	1,707	,089
DinselYakınlık	-,184	,148	-,087	-1,240	,216
(Constant)	2,871	,260		11,036	,000
2 SosyokültürelUyum	,193	,088	,159	2,197	,029
EğitimMaliyeti	-,173	,146	-,091	-1,188	,236
KültürelYakınlık	,213	,121	,130	1,753	,081
EğitimStandartı	,201	,122	,129	1,644	,102
(Constant)	2,749	,239		11,493	,000
3 SosyokültürelUyum	,210	,087	,173	2,423	,016
KültürelYakınlık	,242	,119	,149	2,038	,043
EğitimStandartı	,254	,114	,163	2,224	,027

a. Bağımlı Değişken: Akademik Uyum

Bilindiği gibi regresyon analizindeki backward metoduna göre önce bütün bağımsız değişkenler seçilerek analize dahil edilir. Daha sonra her bir bağımsız değişkenin modele katkısını belirleyebilmek için belli ölçütlere göre eleme yapılır.

(Büyüköztürk vd., 2010). Tablo 17 ve Tablo 18’de yer alan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre üç farklı anlamlı model olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre 1. Modelde (Düzeltilmiş $R^2= 0,072$; $p<0,01$) yalnızca Sosyokültürel Uyum değişkeninin Akademik Uyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmekte ($B=143$; $p<0,05$); diğer bağımsız değişkenlerin anlamlı bir etkisinin olduğu görülmemektedir. Bu nedenle H_1 hipotezi kabul edilmiştir. 2. Modelde (Düzeltilmiş $R^2= 0,070$; $p<0,01$) ise Dinsel Yakınlık değişkeni çıkarılarak yapılan analizde etki katsayısı yükselmekle birlikte yine sadece Sosyokültürel Uyum değişkeninin anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($B=159$; $p<0,05$). Bu nedenle H_4 hipotezi reddedilmiştir. 3. Modelde (Düzeltilmiş $R^2= 0,068$; $p<0,01$) Akademik Uyum üzerinde etkisi en yüksek olan bağımsız değişkenlerin sırasıyla Sosyokültürel Uyum ($B=173$; $p<0,05$), Eğitim Standartı ($B=163$; $p<0,05$) ve Kültürel Yakınlık ($B=149$; $p<0,05$) olduğu görüldüğünden H_3 ve H_5 hipotezleri kabul edilmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde uluslararası öğrencilerin Akademik Uyum süreçlerinde Sosyokültürel uyum düzeyleriyle birlikte o ülkeyi tercih ederken arzu edilen eğitim standartlarının da olduğu ve her iki (öğrencinin kendi ülkesi ve eğitim almak için tercih ettiği ülkeler) ülke kültürünün birbirine olan yakınlık algısının da eşlik ettiği görülmektedir.

3.3 Sosyokültürel ve Akademik Uyumunu Etkileyen Etmenlere Yönelik Bulgular

Tablo 19: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Cinsiyetlerinin Etkisine İlişkin T Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	P
Sosyokültürel Uyum	Kadın	62	2,7778	,77090	,428	,669
	Erkek	133	2,7353	,57693		
Akademik Uyum	Kadın	62	3,7075	,81524	2,009	,046
	Erkek	133	3,4678	,75684		

Uluslararası öğrencilerin cinsiyetlerinin uyum durumlarına etkisini karşılaştırmak için yapılan t testi sonucunda sosyokültürel uyum açısından kadın ve erkek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadığından H_6 hipotezi reddedilmiştir. Akademik uyum açısından ise kadınların akademik uyum

düzeyleri ($\bar{x}=3,7075$) erkek öğrencilerin akademik uyum düzeylerinden ($\bar{x}=3,4678$) daha yüksek olduğu görülmüştür ($t=2,009$; $p<0,05$). Cinsiyet değişkeninin akademik uyum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratması sebebiyle H_7 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 20: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Türk Pasaportuna Sahip Olmalarının Etkisine İlişkin T Testi

	Türk Pasaportu	N	Ortalama	SS	t	p
Sosyokültürel Uyum	Hayır	188	2,7659	,62146	1,936	,054
	Evet	7	2,2898	1,04179		
Akademik Uyum	Hayır	188	3,5491	,78365	,467	,641
	Evet	7	3,4082	,77560		

Analiz sonucuna göre Türk pasaportuna sahip olan ve olmayan grup arasında sosyokültürel ve akademik uyum üzerindeki etkisi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu nedenle H_8 ve H_9 hipotezleri reddedilmiştir.

Tablo 21: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Daha Önce Türkiye’de Eğitim Gören Tanıdıklarının Olup Olmamasının Etkisine İlişkin T Testi

	Tanıdık Olup Olmaması	N	Ortalama	SS	t	p
Sosyokültürel Uyum	Hayır	126	2,6204	,63071	-3,903	,000
	Evet	69	2,9833	,60228		
Akademik Uyum	Hayır	126	3,4856	,79230	-1,414	,159
	Evet	69	3,6507	,75633		

Analiz sonucunda Türkiye’de eğitim gören uluslararası öğrencilerin daha önce burada eğitim görmüş tanıdık veya akrabaları olan ve olmayan grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre, tanıdığı olan grubun sosyokültürel uyum düzeyi ($\bar{x}=2,9833$) tanıdığı olmayan gruba göre ($\bar{x}=2,6204$) daha yüksektir ($t=-3,903$; $p<0,01$). Bu sonuca göre H_{10} hipotezi kabul edilmiştir. Ancak bu durumun uluslararası öğrencilerin akademik uyumunu etkilemediği görülmediğinden H_{11} hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 22: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Yaşam Maliyetinin Etkisine İlişkin T Testi

	Yaşam Maliyeti	N	Ortalama	SS	t	p
Sosyokültürel Uyum	Hayır	153	2,8292	,59165	3,423	,001
	Evet	42	2,4559	,74018		
Akademik Uyum	Hayır	153	3,6217	,70336	2,239	,029
	Evet	42	3,2610	,97653		

Uluslararası öğrencilerin eğitim için Türkiye'yi seçme nedenlerinden karşılanabilir yaşam maliyetinin uyum durumlarına etkisini karşılaştırmak için yapılan t testi sonucunda ülkemizi bu nedenden dolayı tercih eden ve etmeyen gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olması sebebiyle H_{12} ve H_{13} hipotezleri kabul edilmiştir. Buna göre, tercih eden grubun sosyokültürel uyum düzeyi ($\bar{x}=2,8292$) tercih etmeyen gruba göre ($\bar{x}= 2,4559$) daha yüksek olduğu söylenebilir ($t=3,423$; $p<0,05$).

Tablo 23: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Benzer Kültürden Gelmelerinin Etkisine İlişkin T Testi

	Kültürel Yakınlık	N	Ortalama	SS	t	p
Sosyokültürel Uyum	Hayır	126	2,6842	,67543	-1,908	,058
	Evet	69	2,8668	,56557		
Akademik Uyum	Hayır	153	3,4683	,84529	-1,838	,068
	Evet	42	3,6822	,63277		

Analiz sonucunda sosyokültürel ve akademik uyum açısından kültürel olarak yakın olan ve olmayan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamaması sebebiyle H_{14} ve H_{15} hipotezleri reddedilmiştir.

Tablo 24: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Yüksek Eğitim Standartlarının Etkisine İlişkin T Testi

	Yüksek Eğitim Standartları	N	Ortalama	SS	t	p
Sosyokültürel Uyum	Hayır	94	2,6455	,70236	-	,030
	Evet	101	2,8450	,56964	2,184	
Akademik Uyum	Hayır	94	3,4211	,82296	-	,034
	Evet	101	3,6583	,72703	2,136	

Analiz sonucunda sosyokültürel ve akademik uyum açısından Türkiye’yi yüksek eğitim standartları açısından tercih eden ve etmeyen gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre, seçim nedeni Türkiye’nin yüksek eğitim standartları olan grubun sosyokültürel uyumu ($\bar{x}=2,8450$) olmayan gruba ($\bar{x}=2,6455$) göre daha yüksek ($t=-2,184$; $p<0,05$) olduğu söylenebileceğinden H_{16} hipotezi kabul edilmiştir. Aynı durum akademik uyum için de söylenebilir. Yüksek eğitim standartları açısından Türkiye’yi seçen grubun akademik uyumu ($\bar{x}=3,6583$) seçmeyen gruba ($\bar{x}=3,4211$) daha yüksek olduğu sonucuna varılabilir ($t=-2,136$; $p<0,05$). Bu nedenle H_{17} hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 25: Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarında Dinsel Olarak Benzer Toplumlardan Gelmenin Etkisine İlişkin T Testi

	Dinsel Yakınlık	N	Ortalama	SS	t	p
Sosyokültürel Uyum	Hayır	163	2,7945	,60832	2,261	,025
	Evet	32	2,5163	,76716		
Akademik Uyum	Hayır	163	3,5797	,75962	1,442	,151
	Evet	32	3,3623	,87696		

Uluslararası öğrencilerin eğitim için Türkiye’yi seçme nedenlerinden dinsel olarak yakınlığın uyum durumlarına etkisini karşılaştırmak için yapılan t testi sonucunda ülkemizi bu nedenden dolayı tercih eden ve etmeyen gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olması sebebiyle H_{18} hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre, sosyokültürel uyum açısından tercih etmeyen grubun sosyokültürel uyum düzeyi ($\bar{x}=2,7945$) tercih eden gruba göre ($\bar{x}=2,5163$) daha yüksek olduğu

söylenbilir. ($t=2,261$; $p<0,05$). Akademik uyum açısından ise bu değişkenin gruplar arasında anlamlı bir fark yaratmadığı görüldüğünden H_{19} hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 26: Araştırma Grubunun Bölüm Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss
Sosyokültürel Uyum	Sağlık Bilimleri	23	,64879	,13528
	Mühendislik	63	,54380	,06851
	Mimarlık	8	,93829	,33174
	Fen Bilimleri	10	,62856	,19877
	Sosyal ve Beşeri Bilimler	43	,57057	,08701
	İktisadi ve İdari Bilimler	39	,74873	,11989
	Diğer	9	,60101	,20034
	Toplam	195	,64322	,04606
	Akademik Uyum	Sağlık Bilimleri	23	,73423
Mühendislik		63	,70850	,08926
Mimarlık		8	,56113	,19839
Fen Bilimleri		10	,35025	,11076
Sosyal ve Beşeri Bilimler		43	,92884	,14165
İktisadi ve İdari Bilimler		39	,84312	,13501
Diğer		9	,57380	,19127
Toplam		195	,78182	,05599

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	5,084	6	,847	2,119	,053
	Gruplar İçi	75,179	188	,400		
	Toplam	80,263	194			
Akademik Uyum	Gruplar Arası	6,410	6	1,068	1,791	,103
	Gruplar İçi	112,171	188	,597		
	Toplam	118,581	194			

Tablo 26 incelendiğinde çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerin eğitim gördükleri bölüm değişkenine göre sosyokültürel uyum ($f=2,119$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=1,791$; $p>0,05$) açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 27: Araştırma Grubunun Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss
Sosyokültürel Uyum	Lisans	87	2,8419	,65978
	Yüksek Lisans	58	2,6171	,66657
	Doktora	45	2,7375	,58710
	Total	190	2,7486	,64936
Akademik Uyum	Lisans	87	3,4034	,76009
	Yüksek Lisans	58	3,7032	,76774
	Doktora	45	3,6405	,80311
	Total	190	3,5511	,78092

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	1,766	2	,883	2,119	,123
	Gruplar İçi	77,929	187	,417		
	Toplam	79,695	189			
Akademik Uyum	Gruplar Arası	3,598	2	1,799	3,013	,052
	Gruplar İçi	111,662	187	,597		
	Toplam	115,260	189			

Uluslararası öğrencilerin eğitim seviyelerine göre uyum düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve sonuçları Tablo 27’de verilmiştir. Buna göre farklı eğitim seviyeleri arasında sosyokültürel uyum ($f=2,119$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=3,013$; $p>0,05$) açısından farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 28: Araştırma Grubunun Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss
Sosyokültürel Uyum	0-499 TL	4	2,5948	,47144
	500-999 TL	134	2,7428	,68191
	1000-1499 TL	49	2,7621	,58633
	1500-1999 TL	2	3,1724	,43889
	2000'den fazla	3	2,8851	,26337
	Toplam	192	2,7514	,64664
Akademik Uyum	0-499 TL	4	3,1071	,57588
	500-999 TL	134	3,5322	,81043
	1000-1499 TL	49	3,6232	,76506
	1500-1999 TL	2	3,6429	,10102
	2000'den fazla	3	3,6190	,16496
	Toplam	192	3,5491	,78477

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	,522	4	,130	,307	,873
	Gruplar İçi	79,345	187	,424		
	Toplam	79,867	191			
Akademik Uyum	Gruplar Arası	1,121	4	,280	,450	,773
	Gruplar İçi	116,510	187	,623		
	Toplam	117,630	191			

Tablo 28’de görüldüğü gibi araştırma grubunun gelir durumu değişkenine göre sosyokültürel uyum ($f=0,307$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=0,450$; $p>0,05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 29: Araştırma Grubunun Çalışma Durumları Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss
Sosyokültürel Uyum	Hayır	168	2,7761	,62596
	Evet- Yarı Zamanlı	12	2,5920	,90851
	Evet-Tam Zamanlı	7	2,6108	,67122
	Evet-Yarı Zamanlı,kendi işim	4	2,6921	,58676
	Toplam	191	2,7567	,64402
Akademik Uyum	Hayır	168	3,5595	,81770
	Evet- Yarı Zamanlı	12	3,5833	,44952
	Evet-Tam Zamanlı	7	3,3469	,64869
	Evet-Yarı Zamanlı,kendi işim	4	3,5714	,26082
	Toplam	191	3,5534	,78449

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	,555	3	,185	,442	,723
	Gruplar İçi	78,251	187	,418		
	Toplam	78,806	190			
Akademik Uyum	Gruplar Arası	,317	3	,106	,169	,917
	Gruplar İçi	116,613	187	,624		
	Toplam	116,930	190			

Tablo 29’da görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyum ($f=0,442$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=0,169$; $p>0,05$) düzeylerinde çalışma durumlarına göre farklılık olmadığı söylenebilir.

Tablo 30: Araştırma Grubunun Yaşam Yeri Değişkenine Göre Sosyokültürel ve Akademik Uyum Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Değişken	N	$\bar{x}$	Ss
Sosyokültürel Uyum	Öğrenci Yurdu	160	2,7698	,63293
	Pansiyonda	15	2,4230	,81418
	Evde, aile-akraba yanında	6	2,9752	,42777
	Kendi Evimde	7	2,7980	,73593
	Diğer	4	2,8276	,48847
	Toplam	192	2,7514	,64664
Akademik Uyum	Öğrenci Yurdu	160	3,5749	,82139
	Pansiyonda	15	3,3619	,54228
	Evde, aile-akraba yanında	6	3,8571	,28571
	Kendi Evimde	7	3,2653	,54354
	Diğer	4	3,2500	,80284
	Toplam	192	3,5491	,78477

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	2,011	4	,503	1,208	,309
	Gruplar İçi	77,856	187	,416		
	Toplam	79,867	191			
Akademik Uyum	Gruplar Arası	2,123	4	,531	,859	,489
	Gruplar İçi	115,507	187	,618		
	Toplam	117,630	191			

Tablo 30’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin konaklama durumları değişkenine göre sosyokültürel uyum ($f=1,208$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f= 0,859$; $p>0,05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılabilmektedir.

Çalışmanın araştırma bölümü kapsamı genel olarak değerlendirildiğinde araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin demografik bulgularının neler olduğu ve bu faktörlere göre sosyokültürel ve akademik uyumun farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik analizler yapılmış ve sonuçları paylaşılmıştır. Bununla birlikte araştırmanın temel iddiası bağlamında sosyokültürel uyum, dinsel yakınlık, kültürel yakınlık, eğitim maliyeti ve eğitim standardı algısının akademik uyum üzerinde etkili olup olmadığına yönelik analizler yapılmış ve buna yönelik bulgular paylaşılmıştır. Çalışmanın genel bir değerlendirilmesi ise araştırmanın sonuç bölümünde ifade edilmeye çalışılmıştır.

SONUÇ

İzmir ilinde öğrenim amaçlı bulunan uluslararası öğrenciler arasında yürütülen bu çalışmada öğrencilerin kültürleşme süreci sonunda yaşadıkları sosyokültürel uyumlarının akademik uyumları ile ilişkisi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Veriler 2016-2017 akademik yılında, eğitimlerini yüskek öğretimin farklı kademelerinde devam ettirmekte olan 195 uluslararası öğrenciden oluşan bir gruptan saha araştırması olarak toplanmıştır. Araştırma kapsamında yakın kültürel çevreden gelen ve benzer dinsel altyapıya sahip öğrencilerin bu özelliklerinin yanı sıra ülkemizin sağladığı karşılanabilir eğitim maliyetinin ve eğitim standartının bu öğrencilerin sosyokültürel ve akademik uyumlarında etkisinin olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır.

Ankete katılan uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumlarını inceleyebilmek adına sosyal hayatta karşılaşılan arkadaş edinebilme, kurallara uyma, bürokrasiyle başa çıkabilme, ulaşım araçlarını kullanabilme, aile ilişkileri, karşı cins ile ilişki kurabilme gibi durumlar ile ilgili sorular sorulmuştur.

Akademik uyumlarının ne derecede yeterli olduğunu anlayabilmek için ise akademik seviyeleri, üniversite ortamı, bu ortamdaki kişilerle ilişkileri, beklentileri ve akademik başarının değerlendirilmesine yönelik sorular hazırlanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre uluslararası öğrencilerin eğitim aldıkları ülkelerdeki Akademik Uyum düzeyleri ile Sosyokültürel Uyum düzeyleri arasında ilişki olup olmadığı incelendiğinde Akademik Uyum ile Sosyokültürel Uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. ($r=,218$; $p<0,01$)

Sosyokültürel Uyumun Akademik Uyum üzerindeki etkisini her ikisini de kolaylaştıracağı düşünülen, Dinsel ve Kültürel Yakınlık, Eğitimin Maliyeti ve Kalitesi gibi değişkenlerle birlikte etkisi olup olmadığına yönelik yapılan çoklu regresyon sonuçlarına göre ilk adımda (Düzeltilmiş $R^2= 0,072$; $p<0,01$) yalnızca Sosyokültürel Uyum değişkeninin Akademik Uyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmekte ($B=143$; $p<0,05$); diğer bağımsız değişkenlerin anlamlı bir etkisinin olduğu görülmemektedir. Dinsel Yakınlık değişkeni çıkarılarak yapılan analizde ise (Düzeltilmiş $R^2= 0,070$; $p<0,01$) etki katsayısı yükselmekle birlikte yine sadece Sosyokültürel Uyum değişkeninin anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($B=159$; $p<0,05$). Akademik Uyum (Düzeltilmiş $R^2= 0,068$; $p<0,01$)

üzerinde etkisi en yüksek olan bağımsız değişkenlerin sırasıyla Sosyokültürel Uyum (B=173; p<0,05) , Eğitim Standartı (B=163; p<0,05) ve Kültürel Yakınlık (B=149; p<0,05) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde uluslararası öğrencilerin Akademik Uyum süreçlerinde Sosyokültürel uyum düzeyleriyle birlikte o ülkeyi tercih ederken arzu edilen eğitim standartlarının da olduğu ve her iki (öğrencinin kendi ülkesi ve eğitim almak için tercih ettiği ülkeler) ülke kültürünün birbirine olan yakınlık algılarının da eşlik ettiği söylenebilir.

Elde edilen bu sonuç literatürdeki çalışmalarla benzerlik taşımaktadır. Ward ve Kennedy (1999)'nin Yeni Zelanda'ya eğitim görmek için gelen Malezya ve Singapurlu öğrencilerle yürütmüş oldukları çalışmalarında kültürel ve/veya etnik yakınlığın sosyokültürel uyumu hızlandırdığı görülmüştür. Singapurdaki Malezyalı öğrencilerin Yeni Zelanda'daki Singapurlu ve Malezyalı öğrencilere göre sosyokültürel anlamda daha iyi uyum sağladıkları sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde Singapurdaki Çinli öğrencilerin Avrupa'dan gelen öğrencilere göre yeni kültürel çevrelere daha kolay uyum sağladıkları gözlemlenmiştir (Ward ve Kennedy, 1999:671).

Rientes ve arkadaşlarının (2012) Hollanda'da eğitim gören 670 uluslararası ve 288 yerli öğrenci ile yürütmüş olduğu çalışmaya göre ise çalışmaya katılan uluslararası öğrenciler arasında Batı'dan gelen öğrencilerin Doğu'dan gelen öğrencilere göre akademik ve sosyal uyum açısından daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu durum, Doğu kültüründen gelen öğrencilerin aile ve yakın çevrelerinden yeterli maddi ve manevi destek alamaması olarak açıklanmıştır. Ancak bu öğrencilerin 1 yıl sonra akademik anlamda yerli öğrenciler kadar başarılı oldukları görülmüştür (Rientes ve arkadaşları, 2012: 696).

Yi-Fang Chen ve Horng-Jhy Chen (2009) Güney Tayvan'da eğitim gören uluslararası öğrenciler arasında gerçekleştirmiş olduğu araştırma Güneydoğu Asya'dan gelen öğrencilerin Japonya ve Amerika'dan gelen öğrencilere göre akademik ve sosyokültürel uyumda daha başarılı olduklarını göstermiştir. Bu durum akademik ve kültürel anlamda bu toplumların birbirleri ile benzer özellikler göstermesi ile açıklanmıştır (Chen ve Chen, 2009: 58).

Rientes ve Tempelaar'ın (2013) Hollanda'da eğitim gören 53 farklı ülkeden 1275 uluslararası öğrencinin katılmış olduğu araştırmalarında Avrupa'dan gelen öğrencilerin akademik ortama yerel öğrenciler kadar uyum sağladıkları

gözlemlenmiştir. Güney Amerika ve Orta Doğu'dan gelen öğrencilerin akademik uyumlarının da yerel öğrencilere yakın olduğu söylenebilmektedir. Ancak Güneydoğu Asya ve Kafkaslar'dan gelen öğrencilerin akademik ve sosyokültürel açıdan uyum zorluğu çektikleri açıkça görülmüştür.

Hofstede (1980)'in kültürel boyutlarından biri olan güç mesafesine göre araştırmaya katılan öğrencilerden güç mesafe aralığının geniş olduğu toplumlardan gelen öğrenciler dar güç aralığı olan toplumlardan gelen öğrencilere göre akademik ve sosyokültürel anlamda uyum sağlamaya çalışırken sorun yaşadıkları görülmüştür. Hofstede'e göre dar güç aralığı olan toplumlar Batı toplumlarıdır (Rientes ve Tempelaar, 2013:198).

Uluslararası öğrencilerin cinsiyetlerinin uyum durumlarına etkisine bakıldığında akademik uyum açısından kadınların akademik uyum düzeylerinin ($\bar{x}=3,7075$) erkek öğrencilerin akademik uyum düzeylerinden ($\bar{x}=3,4678$) daha yüksek olduğu görülmüştür ($t=2,009$; $p<0,05$).

Çalışmamızdan farklı olarak Sungur ve arkadaşlarının (2016) araştırmalarında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre akademik olarak daha iyi uyum sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada belirtilen Kyalo ve Chumba (2011)'nin araştırmasına göre ise cinsiyetin akademik ve sosyokültürel uyumda etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türk pasaportuna sahip olmanın sosyokültürel ve akademik uyum üzerindeki etkisi incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrencilerin daha önce burada eğitim görmüş tanıdık veya akrabaları olmasının etkisine bakıldığında tanıdığı olan grubun sosyokültürel uyum düzeyinin ($\bar{x}=2,9833$) tanıdığı olmayan gruba göre ($\bar{x}= 2,6204$) daha yüksek olduğu görülmektedir ($t=-3,903$; $p<0,01$). Ancak bu durumun uluslararası öğrencilerin akademik uyumunu farklılaştırdığı söylenememektedir. Eğitim için Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasından karşılanabilir yaşam maliyetinin uyum durumlarına etkisine baktığımızda tercih eden grubun sosyokültürel uyum düzeyi ($\bar{x}=2,8292$) tercih etmeyen gruba göre ($\bar{x}= 2,4559$) daha yüksek olduğu görülmektedir ($t=3,423$; $p<0,05$).

Türkiye'yi yüksek eğitim standartları açısından tercih eden ve etmeyen gruplar arasında seçim nedeni Türkiye'nin yüksek eğitim standartları olan grubun sosyokültürel uyumunun ($\bar{x}=2,8450$) olmayan gruba ($\bar{x}=2,6455$) göre daha yüksek

olduğu ($t=-2,184$; $p<0,05$) ve yine yüksek eğitim standartları açısından Türkiye'yi seçen grubun akademik uyumun ($\bar{x}=3,6583$) seçmeyen gruba ($\bar{x}=3,4211$) göre daha yüksek olduğu sonucuna varılabilir ($t=-2,136$; $p<0,05$).

Özoğlu ve arkadaşlarının (2015) araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında eğitim standartının kendi ülkelerine göre daha yüksek olması ve eğitim ve yaşam maliyetlerinin karşılanabilir olması sonuçlarına ulaşmışlardır. Ayrıca kültürel yakınlığın ve daha önce Türkiye'de eğitim gören tanıdıklarının olması da eğitim için Türkiye'yi seçmelerinde etkili olduğu görülmüştür (Özoğlu ve arkadaşları, 2015:231).

Kondakçı'nın (2011) bir çalışmasında ise uluslararası öğrenci hareketliliği açısından Türkiye'nin tercih edilme nedenlerinin yüksek eğitim kurumlarının kaliteli olması, coğrafi pozisyonu, kültürü ve tarihi zenginliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kondakçı, 2011: 588). Çalışmamızda elde edilen sonuçlar literatürdeki bu konuda yapılmış çalışmalarla da benzerlik taşımaktadır.

Benzer dinsel altyapıdan gelen uluslararası öğrenciler arasından ülkemizi bu nedenden dolayı tercih etmeyen grubun sosyokültürel uyum düzeylerinin ($\bar{x}=2,7945$) tercih eden gruba göre ($\bar{x}=2,5163$) daha yüksek olduğu görülmektedir ($t=2,261$; $p<0,05$). Akademik uyum açısından ise bu değişkenin gruplar arasında anlamlı bir fark yaratmadığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin eğitim gördükleri bölümlerin sosyokültürel uyum ($f=2,119$; $p>0,05$) ve akademik uyumları ($f=1,791$; $p>0,05$) üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Eğitim seviyelerinin uyum düzeyleri üzerinde farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde farklı eğitim seviyeleri arasında sosyokültürel uyum ($f=2,119$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=3,013$; $p>0,05$) açısından farklılık olmadığı görülmektedir.

Elde edilen bulgular sonucunda katılımcıların gelir durumlarının sosyokültürel uyum ($f=0,307$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=0,450$; $p>0,05$) düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyum ($f=0,442$; $p>0,05$) ve akademik uyum ($f=0,169$; $p>0,05$) düzeylerinde çalışma durumlarının da bir farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin konaklama durumları incelendiğinde kaldıkları yerlerin bu öğrencilerin sosyokültürel uyum ($f=1,208$;

$p>0,05$) ve akademik uyum ($f= 0,859$; $p>0,05$) düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna varılabilmektedir.

Yine çalışmamızdan farklı olarak Sungur ve arkadaşlarının çalışmasına göre öğrencilerin ekonomik durumlarının ve kaldıkları yerlerin akademik ve sosyokültürel uyumları üzerinde anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür (Kartal ve arkadaşları, 2018:4).

Bu sonuçlar doğrultusunda, küreselleşme sonucu artmakta olan öğrenci hareketliliğinin yükseköğretim programları açısından dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Üniversitelerin kendi kimliği ve koşullarına göre oluşturacağı güncel uluslararasılaşma stratejileri ve uygulamalarının uluslararası öğrencilerin hem akademik ortama hem de kültürel çevreye uyum sağlama sürecini önemli derecede artırabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu kapsamda ülkemize gelen uluslararası öğrencilerin tercih ettikleri üniversiteden aldıkları eğitimin ve bu süre boyunca buldukları sosyal ortamda öğrenecekleri kültürel değerlerin bu öğrencilerin gelecek hayatlarını olumlu yönde etkileyebilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Arends-Toth, J., Van De Vijver, F. (2003). Multiculturalism and Acculturation: Views of Dutch and Turkish-Dutch. *European Journal of Social Psychology*. 33: 249-266.
- Aliyev, R., Ögülmüş, S. (2016). Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 4(1):89-123.
- Batır, R., Okur, A. (2016). Kültürel Mesafenin Uluslararası Öğrencilerin Sosyokültürel Adaptasyonlarına Ve Akademik Başarılarına Etkisi: *Journal of Human Sciences*. 13(3): 3951-3960.
- Berry, J. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology*. 46(1): 5-34.
- Berry, J. (2005). Acculturation: Living Successfully in Two Cultures. *International Journal of Intercultural Relations*. 29: 697-712.
- Berry, J., Phinney, J., Sam, D., Vedder, P. (2006). Immigrant Youth: Acculturation, Identity, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review*. 55(3): 303-332.
- Berry, J.W. (2009). A Critique of Critical Acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*. 33: 361-371.
- Bai, J. (2012). *Development and Validation of the Acculturative Scale for Chinese College Students in the United States (ASSCS)*. (Unpublished Doctoral Dissertation). Indianapolis: Indiana University.
- Bastien, G. (2011). *Searching for Success: Predictors of Academic Adjustment of International Students*. (Master Thesis) USA: The University of Mississippi.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi, 2010.
- Cemalcılar, Z., Falbo, T., Stapleton, L. (2005). Cyber Communication: A New Opportunity for International Students' Adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*. 29: 91-110.
- Celenk, O., Vande Vijer, F. (2011). Assessment of Acculturation: Issues and Overview of Measures. *Online Readings in Psychology and Culture*. 8 (1): 1-22.

- Chae, M., Pamela, F. (2010). Relationship of Ethnic Identity, Acculturation, and Psychological Well-Being Among Chinese, Japanese, and Korean. *Journal of Counseling & Development*. 88:466-476.
- Chen, Y., Chen, H., (2009). A Study on International Student Adjustment from Academic, Social and Cultural Viewpoints in Taiwan. *International Conference on Business Management and Information Technology Application*.
- Cigurlarova, D. (2005). Pscyhosocial Adjustment of International Students. *Journal of Student Affairs*. 14: 17-24.
- Çöllü, E. F., Öztürk, Y. E. (2009). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarından Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*.: 223-239.
- Cuellar I, Arnold B, Maldonado R. (1995). Acculturation Rating Scale for Mexican Americans-II: A revision of the original ARSMA scale. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*.17: 275–305.
- Du, Y. (2012). Acculturation, Social Connectedness and Subjective Well-Being Among Chinese International Students: A Test of Berry's Acculturation Framework. (Unpublished Master Thesis). Iowa: Iowa State University.
- Engin, İ. (1990). Süpürge Zanaatçısı Örneğinde İki Kültürel Süreç: Kültürleme ve Kültürlenme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. 33(1-2): 165-169.
- Ercan, M. S. Uluslararası Öğrencilerin Uyum Sorunlarının İncelenmesi ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Beklentilerin Araştırılması. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2012.
- Erdem, A. R. (2012). Küreselleşme: Türk Yükseköğretimine Etkisi. *Yükseköğretim Dergisi*. 2(2):109-117.
- Fox, R. S., Merz, E. L., Solorzano, M. T. & Roesch, S. C. (2013). Further Examining Berry's Model: The Applicability of Latent Profile Analysis to Acculturation. *Measuring and Evaluation in Counseling and Development*. 46(4):270-288.
- Gonzales, J. (2006). The Acculturation Experience of International Graduate Students: A Qualitative Investigation. (Unpublished Doctoral Dissertation). Indiana: Graduate School of the University of Notre Dame.

- Güleç, İ., İnce, B. (2013). Türkçe Öğrenen Yabancıların Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Sakarya University Journal of Education*. 3(3): 95-106.
- Gülner, B., Balcı, Ş. (2010). Televizyon İzleme Motivasyonları ve Kültürleşme: Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 28: (447-483).
- Gülner, B. (2011). Yabancı Öğrencilerde Kültürleşme ve Medya Kullanımı. *Global Media Journal*. 2(3): 51-68.
- Günay, B. *Türkiye’de Okuyan Uluslararası Öğrencilerin Sorunları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü Yayınları, 2014.
- Hagedorn, L., Ren, J. (2012). International Graduate Students’ Academic Performance: What Are the Influencing Factors?. *Education Publications and Papers*. 2(2): 135-143.
- Hofstede, G., McCrae, R. (2004). Personality and Culture Revisited: Linking Traits and Dimensions of Culture. *Cross-Cultural Research*. 38(1): 52-88.
- Hwang, W., Ting, J. (2008). Disaggregating the Effects of Acculturation and Acculturative Stress on the Mental Health of Asian Americans. *Culture Divers Ethnic Minor Psychology*. 14(2):147-154.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). Sonsöz Kültürleşme ve Aile İlişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*. 17(34): 120-127.
- Kartal, Y. A., Işık, C., Yazıcı, S. (2018). Bir Kamu Üniversitesinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*. 49(1):1-5.
- Khawaja, N. G., Dempsey, J. (2007). Psychological Distress in International University Students: An Australian Study. *Australian Journal of Guidance & Counselling*. 17(1):13-27.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., Elma, C. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyokültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(2):26-39.
- Kim, Y., Semmler, K. (2013). Social Engagement and Cross- Cultural Adaptation: An Examination of Direct and Mediated Interpersonal Communication Activities of Educated Non-Natives in the United States. *International Journal of Intercultural Relations*. 37: 99-112.

- Kondakçı, Y. (2011). Student Mobility Reviewed: Attraction and Satisfaction of International Students in Turkey. *Springer Science+Business Media*. 62: 573-592.
- Li, G., Chen, W., Duanmu, J. (2010). Determinants of International Students' Academic Performance: A Comparison Between Chinese and Other International Students. *Journal of Studies in international Education*. 14(4): 389-405.
- McLachlan, D. A., Justice, J. (2009). A Grounded Theory of International Student Well-Being. *The Journal of Theory Construction and Testing*. 13(1):27-32.
- Meza, V. E., Gazzoli, G. (2011). International Students' Acculturation and Adaptation: The Case of an Indigenous Group Studying in Switzerland. *Journal of Hospitality & Tourism Education*. 23(2): 14-22.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 28(2): 123-139.
- Organista, P., Marin, G., Chun, K. (2010). *The Psychology of Ethnic Groups in the United States*. San Francisco: Sage Publications.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 14(1):29-38.
- Özoğlu, M., Gür, B., Coşkun, İ. (2015). Factors Influencing International Students' Choice to Study in Turkey and Challenges They Experience in Turkey. *Research In Comparative and International Education*. 10(2): 223-237.
- Park, N., Song, H., Lee, K. (2014). Social Networking Sites and Other Media Use, Acculturation Stress, and Psychological Well-Being Among East Asian College Students. *Computers in Human Behaviour*. 36: 138-146.
- Phinney, J., Horenczyk, G., Liebkind, K., Vedder, P., (2001). Ethnic Identity, Immigration, and Well-Being: An Interactional Perspective. *Journal of Social Issues*. 57(3): 493-510.
- Pires, G., Stanton, J. (2018). The U Curve Theory and The Targeting of the Ethnic Groups. *Research Gate*. https://www.researchgate.net/profile/Guilherme_Pires/publication.
- Poyrazlı, S., Kavanaugh, P., Baker, A., Al-Timimi, N. (2004). Social Support and Demographic Correlates of Acculturative Stress in International Students. *Journal of College Counseling*. 7(1): 73-83.
- Razak, D. A. (2010). Mapping the Future: An "Inclusive" Approach to Internationalisation. *Internationalisation of European Higher Education*. 1:1-18.

- Rientes, B., Beusaert, S., Grohnert, T., Niemantsverdriet, S., Kommers, P., Understanding Academic Performance of International Students: The Role of Ethnicity, Academic and Social Integration. *High Education*. 63: 685-700.
- Rientes, B., Tempelaar, D. (2013). The Role of Cultural Dimensions of International and Dutch Students on Academic and Social Integration and Academic Performance in the Netherlands. *International Journal of Intercultural Relations*.37: 188-201.
- Sam, D. L., Berry, J. W. (2010). Acculturation: When Individuals and Groups of Different Cultural Background Meet. *Perspectives on Psychological Science*.5(4):472-481.
- Sandel, T. (2014). “Oh, I’m Here!”: Social Media’s Impact on the Cross-Cultural Adaptation of Students Studying Abroad. *Journal of Intercultural Communication Research*. 43(1): 1-29.
- Saygın, S., Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 10(3): 302-323.
- Social Science Research Council. (1954). Acculturation. An Exploratory Formulation. *American Antropologist*. 56: 973-1000.
- Smith, R., Khawaja, N. (2011). A Review of the Acculturation Experiences of International Students. *International Journal of Intercultural Relations*. 35: 699-713.
- Suanet, I., Van De Vijijver, F., (2009). Perceived Cultural Distance and Acculturation Among Exchange Students in Russia. *Journal of Community & Applied Social Psychology*. 19: 182-197.
- Uyguncan, S. B. (2005). Kültürleme Kavramı ve Televizyon. *Kurgu Dergisi*. 21: 205-213.
- Van De Vijver, F.J.R., Phalet, K. (2004). Assessment in Multicultural Groups: The Role of Acculturation. *Applied Psychology: An International Review*. 53(2):215-236.
- Wang, Y., Li, T., Noltemeyer, A., Wang, A., Zhang J., Shaw, K. (2018) Cross-Cultural Adaptation of International College Students in the United States. *Journal of International Students*. 8(2):821-842.
- Ward, C., Bochner, S., Furnham, A. (2008). *The Psychology of Culture Shock*. London: Routledge.
- Ward, C., Chang, W. C. (1997). “Cultural Fit”: A New Perspective on Personality and Sojourner Adjustment. *International Journal of Intercultural Relations* 21(4): 525-533.
- Ward, C., Deuba, A. R. (1999). Acculturation and Adaptation Revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology*.30(4): 422-442.

- Ward, C., Deuba, A. R. (2000). Home and Host Culture Influences on Sojourner Adjustment. *International Journal of Intercultural Relations*. 24:291-306.
- Ward, C., Kennedy, A. (1993). Psychological and Socio-cultural Adjustment During Cross-Cultural Transitions: A Comparison of Secondary Students Overseas and at Home. *International Journal of Psychology*. 28(2): 129-147.
- Ward, C., Kennedy, A. (1999). The Measurement of Sociocultural Adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*. 23(4):659-677.
- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 36: 59-75.
- Ye, J.(2005). Acculturative Stress and Use of the Internet Among East Asian International Students in the United States. *Cyber Psychology&Behaviour*. 8(2): 154-161.
- Yeh, C., Inose, M. (2003). International Students' Reported English Fluency, Social Support Satisfaction, and Social Connectedness as Predicators of Acculturative Stress. *Counseling Psychology Quarterly*. 16(1): 15-28.
- Yılmaz, D. V. (2016). Uygulayıcıların Penceresinden Türk Üniversitelerinin Uluslararasılaşma Deneyimi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 37: 91-109.
- Yılmaz, D. V. (2016). Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinde Uluslararasılaşma Süreci: Stratejik Planlar Üzerinden Bir Değerlendirme. *SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 21(4):1191-1212.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, Yükseköğretim Kurulu, <https://istatistik.yok.gov.tr> (ET: 16.11.208).
- Zafer, A. B. (2016). Göç çalışmaları İçin Bir Anahtar Olarak "Kültürleşme" Kavramı. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 30(19):75-92.
- Zavalsız, Y. S., Gündoğ, E. (2017). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Entegrasyonu (Karabük Üniversitesi Örneği). *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*.6(5): 3168-3192
- Zhang, J., Goodson, P. (2011). Acculturation and Psychosocial Adjustment of Chinese International Students: Examining Mediation and Moderation Effects. *International Journal of Intercultural Relations*. 35: 614-627.
- Zhou, Y., Jindal-Snape, D., Topping, K. & Todman, J. (2008). Theoretical Models of Culture Shock and Adaptation in International Students in Higher Education. *Studies in Higher Education*. 33(1): 63-75.

EKLER

EK 1: ANKET

Dear participant,

We invite you to participate the scientific research “The Effect of International Students’ Sociocultural Adaptation on Their Academic Adaptation”, which is conducted by Dr. Murat ESEN and Instructor Deniz ÇELİK. The purpose of this study is to determine the factors related to international students’ acculturation process which is supposed to affect the academic adaptation. By taking part in this survey, you will have contributed to a scientific research and your answers will be helpful for the progress of this study. It is important to answer all the questions by reflecting your own feelings and opinions as they are critical to the success of our study. Please note that there are no right or wrong answers.

Thank you very much for taking time to complete our questionnaire, your effort is greatly appreciated.

Sociocultural Adaptation Scale

Below are a number of statements about activities or aspects of your life with which you may have no difficulty or extreme difficulty. Using the 0 to 4 scale below, indicate your degree of difficulty with each item by circling the appropriate number below:

No Difficulty (0) - Slight Difficulty (1) - Moderate Difficulty (2) - Great Difficulty (3) - Extreme Difficulty (4)

1. Making friends	0	1	2	3	4
2. Finding food that I enjoy	0	1	2	3	4
3. Following the rules and regulations	0	1	2	3	4
4. Dealing with people in authority	0	1	2	3	4
5. Taking a local perspective on the culture	0	1	2	3	4
6. Using the transport system	0	1	2	3	4
7. Dealing with bureaucracy	0	1	2	3	4
8. Understanding the local value system	0	1	2	3	4
9. Making myself understood	0	1	2	3	4
10. Seeing things from a local point of view	0	1	2	3	4
11. Going shopping	0	1	2	3	4
12. Dealing with someone who is unpleasant	0	1	2	3	4
13. Understanding jokes and humor	0	1	2	3	4
14. Accommodation	0	1	2	3	4
15. Going to social gatherings	0	1	2	3	4
16. Dealing with people messing around with me	0	1	2	3	4
17. Communicating with people of different ethnic groups	0	1	2	3	4
18. Understanding ethnic or cultural differences	0	1	2	3	4
19. Dealing with unsatisfactory service	0	1	2	3	4
20. Worshipping	0	1	2	3	4
21. Relating to members of the opposite sex	0	1	2	3	4
22. Finding my way around	0	1	2	3	4

23. Understanding the local political system	0	1	2	3	4
24. Dealing with the climate	0	1	2	3	4
25. Talking about myself with others	0	1	2	3	4
26. Understanding the local worldview	0	1	2	3	4
27. Family relationships	0	1	2	3	4
28. The pace of life	0	1	2	3	4
29. Being able to see two sides of an inter-cultural issue	0	1	2	3	4

Academic Achievement Scale

The following statements assess the level of academic adaptation and satisfaction. Using the scale below, indicate your agreement by circling the appropriate number.

Strongly Disagree (1)- Disagree (2) -Neither Agree Nor Disagree (3)- Agree (4)- Strongly Agree (5)

30. I am satisfied with the level at which I am performing academically	1	2	3	4	5
31. I am as skilled academically as the average student	1	2	3	4	5
32. I am quite confident that I will be able to deal in a satisfactory manner with future challenges at (the university)	1	2	3	4	5
33. So far, my experiences in the program met my expectations	1	2	3	4	5
34. I have good communication with faculty and fellow students in my program	1	2	3	4	5
35. Being unable to concentrate on my studies troubles me	1	2	3	4	5
36. I am pleased about my decision to attend (the university)	1	2	3	4	5
37. I feel that my grades have been an accurate measure of my academic ability in this program	1	2	3	4	5

Demographic Questionnaire

Please answer the following questions. Please DO NOT include your name.

38. Age: _____

39. Gender: Male ( ) Female ( )

40. First Nations affiliation: _____

41. Do you have a Turkish passport? ( ) No ( ) Yes

42. Approximately how much is your monthly allowance? (TL):

( ) 0-499   ( ) 500-999   ( ) 1000-1499   ( ) 1500-1999   ( ) more than 2000

43. What qualification are you studying for?

( ) Bachelor's Degree   ( ) Master's Degree   ( ) Doctorate Degree

44. What is your major / program of study (e.g. Psychology, History, Medicine):

_____

45. Are you currently working?

No Yes-part time Yes- full time Yes- part time, self-employed Yes- full time, self-employed

46. Where do you live at the moment?

- In a student accommodation
- In a private rental accommodation
- In a homestay/living with a family or relative
- I have my own home
- Other

47. What is your main motive for choosing Turkey?

- Affordable cost of living
- Cultural closeness or diversity
- High educational standards
- Religious closeness

48. Have any of your family members, friends or acquaintances got education in Turkey before?
No Yes

EK 2: ANKETİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ

Değerli katılımcı,

Sizi Dr. Öğr. Üyesi Murat ESEN ve Öğr.Gör. Deniz ÇELİK tarafından yürütülen “Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Süreci Sonunda Yaşanan Sosyokültürel Uyumlarının Akademik Uyumlarına Etkisi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Çalışmanın amacı, uluslararası öğrencilerin kültürleşme süreçlerinin akademik başarılarına etkisi olup olmadığını belirlemektir. Sizler de bu çalışmaya katılarak; yaş grubunuzda olan yabancı uyruklu öğrencilerin uyum süreçlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yardımcı olarak bilimsel bir çalışmaya katkı sağlamış olacaksınız.

Soruları kimsenin baskısı ve telkini altında kalmadan sadece kendi duygu ve düşüncelerinizi yansıtacak şekilde içtenlikle cevaplandırmanız çok önemlidir. Bu nedenle, lütfen sorulara neyin doğru neyin yanlış olduğuna göre değil, gerçekte sizin ne yaşadığınız ve hissettiğinize göre cevap veriniz. Anketteki tüm soruları, ilgili açıklamaları dikkatlice okuyarak ve boş soru bırakmadan cevaplayınız.

Ankete verilen cevaplar toplu olarak değerlendirilecektir. Çalışmaya katılma tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu nedenle anket üzerine isim yazmayınız. Araştırmaya katıldığınız için çok teşekkür ederiz.

Sosyokültürel Uyum Ölçeği

Aşağıda yaşam etkinliklerinizle ilgili zorluk yaşayabileceğiniz bir takım tanımlamalar bulunmaktadır. Bu ifadeler için size en uygun zorluk derecesini 0'dan (Hiç zor değil) 4 e (Olağanüstü zor) kadar bir değer belirterek işaretleyiniz:

0	1	2	3	4
Hiç Zor değil	Biraz Zor	Orta Derecede Zor	Çok Zor	Olağanüstü Zor

1. Arkadaş edinmek	0	1	2	3	4
2. Hoşuma giden yiyeceği bulmak	0	1	2	3	4
3. Kurallara ve düzenlemelere uymak	0	1	2	3	4
4. Yönetimdeki kişilerle anlaşmak	0	1	2	3	4
5. Kültürel olarak Türkiye'deki insanların bakış açısını edinmek	0	1	2	3	4
6. Ulaşım araçlarını kullanmak	0	1	2	3	4
7. Bürokrasiyle başa çıkmak	0	1	2	3	4
8. Türkiye'deki insanların değer yargılarını anlamak	0	1	2	3	4
9. Kendimi anlaşılır kılmak.	0	1	2	3	4
10. Türkiye'deki insanların bakış açısından bakmak	0	1	2	3	4
11. Alışverişe çıkmak	0	1	2	3	4
12. Hoş olmayan bir kişiyle anlaşmak	0	1	2	3	4
13. Şaka ve esprileri anlamak	0	1	2	3	4
14. Kalacak yer bulabilmek	0	1	2	3	4
15. Sosyal topluluklara katılmak	0	1	2	3	4

16. Benimle uğraşan kişilerle baş edebilmek	0	1	2	3	4
17. Değişik etnik gruplardan insanlarla iletişim kurmak	0	1	2	3	4
18. Etnik ya da kültürel farklılıkları anlamak	0	1	2	3	4
19. Yetersiz hizmetle baş edebilmek	0	1	2	3	4
20. İbadet etmek	0	1	2	3	4
21. Karşı cinsle arkadaşlık kurmak	0	1	2	3	4
22. Bir yere gidiş dönüş yolunu bulmak	0	1	2	3	4
23. Türkiye'nin siyaset sistemini anlamak	0	1	2	3	4
24. İklimle başa çıkmak	0	1	2	3	4
25. Kendimle ilgili başkalarıyla konuşmak	0	1	2	3	4
26. Türkiye'deki insanların dünya görüşünü anlamak	0	1	2	3	4
27. Aile ilişkileri	0	1	2	3	4
28. Yaşam temposu	0	1	2	3	4
29. Kültürler-arası bir soruna iki açıdan da bakabilmek	0	1	2	3	4

Akademik Başarı Ölçeği

Aşağıda akademik uyum ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen sizce en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)- Katılmıyorum (2) –Fikrim Yok (3)- Katılıyorum (4)- Kesinlikle Katılıyorum (5)

30. Akademik seviyemden memnunum	1	2	3	4	5
31. Ortalama bir öğrenci kadar akademik olarak başarılıyım	1	2	3	4	5
32. Üniversitede yaşayabileceğim sorunlar ile mücadele edebilirim	1	2	3	4	5
33. Şimdiye kadarki deneyimlerim beklentilerimi karşılamıştır	1	2	3	4	5
34. Bölümümdeki akademisyenler ve arkadaşlarım ile iyi bir iletişimim vardır	1	2	3	4	5
35. Çalışmalarına odaklanamamak beni rahatsız ediyor	1	2	3	4	5
36. Üniversiteye gelme kararından memnunum	1	2	3	4	5
37. Notlarım akademik başarımın doğru bir ölçüsüdür	1	2	3	4	5

Demografik Sorular

Aşağıda size yönelik demografik bilgiler sorulmaktadır. Lütfen isminizi belirtmeyiniz.

38. Yaşınız: _____

39. Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

40. İlk uyruğunuz: _____

41. Türk pasaportunuz var mı? ( ) Hayır ( ) Evet

42. Ortalama aylık geliriniz (TL):

( ) 0-499 ( ) 500-999 ( ) 1000-1499 ( ) 1500-1999 ( ) 2000'den fazla

43. Eğitim düzeyiniz:

( ) Lisans

( ) Yüksek Lisans

( ) Doktora

44. Bölümünüz (Psikoloji, Tarih, Tıp vb.): _____

45. Çalışıyor musunuz?

( ) Hayır

( ) Evet-yarı zamanlı

( ) Evet-tam zamanlı

( ) Evet-yarı zamanlı, kendi işim

( ) Evet-tam zamanlı, kendi işim

46. Şu anda nerede yaşıyorsunuz?

( ) Öğrenci yurdunda

( ) Pansiyonda

( ) Evde, aile/akraba yanında

( ) Kendi evimde

( ) Diğer

47. Türkiye'yi seçmenizdeki temel amacınız nedir?

( ) Karşılabilir yaşam maliyeti

( ) Kültürel yakınlık/çeşitlilik

( ) Yüksek eğitim standartları

( ) Dinsel yakınlık

48. Daha önce Türkiye'de eğitim gören bir akrabanız, arkadaşınız veya tanıdığınız var mı? ( ) Hayır

( ) Evet